

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA BIOTECHNICKÝCH ÚPRAV KRAJINY

VLIV POZEMKOVÝCH ÚPRAV NA KRAJINU
K.Ú. BOŽEJOVICE
(JIHOČESKÝ KRAJ)

Vedoucí práce:

Ing. Blanka Kottová, Ph.D.

Diplomant:

Bc. Jana Vacková

2015

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra biotechnických úprav krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jana Vacková

Krajinné inženýrství

Název práce

Vliv pozemkových úprav na krajinu k.ú. Božejovice (Jihočeský kraj)

Název anglicky

Land consolidation program – effect on the landscape changes in the Božejovice study area (South Bohemian region)

Cíle práce

Cílem práce je porovnat vliv pozemkových úprav na krajinu katastrálního území Božejovice v roce 1942 a v současnosti, specifikovat rozdíly v procesu apod.

Metodika

Zadaná práce bude mít charakter studie. Autorka zpracuje podrobnou literární rešerši k řešenému tématu. Vyhodnotí vliv pozemkových úprav na krajinu zájmového území v roce 1942, kdy proběhlo scelovací řízení a v současnosti na základě komplexní pozemkové úpravy.

Výsledky budou zpracovány v textové a grafické podobě a doplněny fotodokumentací.

Doporučený rozsah práce

min. 40 stran textu

Doporučené zdroje informací

DOLEŽAL, P., PAVLÍK, M., STRÍTECKÝ, L., DUMBROVSKÝ, M., MARTÉNEK, J., 2010: Metodický návod k provádění pozemkových úprav. MZe – ÚPÚ, Praha.

MADĚRA, P., ZIMOVÁ, E., 2005: Metodické postupy projektování lokálního ÚSES. Ústav lesnické botaniky, dendrologie a typologie LDF MZLU v Brně a Löw a spol., Brno.

Metodické pokyny pro zpracování diplomové práce na FŽP

SKLENIČKA, P., 2003: Základy krajinného plánování. Nakladatelství N. Skleničková, Praha.

vědecké časopisy

Vyhláška č. 545/2002 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech pozemkových úprav

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Blanka Kottová, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan

V Praze dne 22. 02. 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Ing. Blanky Kottové, Ph.D., a že jsem uvedla všechny literární prameny, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dne 20.4.2015

.....
Bc. Jana Vacková

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí diplomové práce Ing. Blance Kottové, Ph.D. za cenné rady a čas, který mi věnovala při konzultacích diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat Ing. Davidu Mišíkovi za poskytnuté materiály ke zpracování diplomové práce.

V Praze dne 20.4.2015

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá vlivem pozemkových úprav na krajinu v katastrálním území Božejovice, které se nachází v Jihočeském kraji. Zhodnocuje provádění scelovacího řízení z roku 1942 a pozemkovou úpravu, která byla dokončena roku 2014. V teoretické části je popsán postup provádění pozemkové úpravy a historie, která odkazuje na scelovací řízení. Cílem práce je posoudit, jaký vliv mají pozemkové úpravy na krajinu a zhodnotit způsoby provádění jednotlivých řízení. Dále byl proveden dotazníkový průzkum, jehož cílem bylo zjistit, jakou úpravu krajiny občané vesnice upřednostňují.

Klíčová slova

Scelování, komplexní pozemková úprava, plán společných zařízení, územní systém ekologické stability, dotazníkové šetření.

Abstract

This thesis examines the influence of land consolidation on the landscape in the cadastral Božejovice which is located in South Bohemia. It evaluates the implementation of consolidation of plots from 1942 and land consolidation which was completed in 2014. In the theoretical part is described the process of land consolidation and history referring to the consolidation of plots. The aim is to assess how is influence of land consolidation on the landscape, and evaluate ways of implementing the various procedures. Further, a questionnaire survey, whose aim was to find out what the citizens of the village landscape prefer.

Key Words

Consolidation of plots, complex land consolidation, plan of collective equipment, territorial system of ecological stability, questionnaire survey.

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíle práce	10
3	Literární řešerše.....	11
3.1	Vliv pozemkových úprav na krajinu	11
3.1.1	Půda.....	11
3.1.2	Voda	12
3.1.3	Vegetace	12
3.1.4	Fragmentace krajiny.....	12
3.1.5	Krajinný ráz.....	13
3.1.6	Ekologická stabilita krajiny.....	13
3.1.7	Využívání krajiny (land use).....	14
3.2	Podklady pro pozemkové úpravy	14
3.2.1	Katastr nemovitostí	14
3.2.2	Nabývací tituly	14
3.2.3	Katastrální mapy	15
3.2.4	Mapy zjednodušené evidence	15
3.2.5	Historické mapy	15
3.2.6	Mapa zaměření skutečného stavu.....	16
3.3	Zahájení pozemkové úpravy.....	16
3.4	Charakteristika pozemkových úprav	16
3.4.1	Význam pozemkových úprav.....	17
3.4.2	Cíle pozemkových úprav.....	18
3.4.3	Formy pozemkových úprav.....	18
3.4.4	Důvody pro zahájení pozemkových úprav.....	19
3.4.5	Jednotlivé etapy pozemkových úprav	21
3.5	Úvodní jednání	22
3.6	Určení obvodu pozemkových úprav.....	23
3.7	Soupis nároků vlastníků pozemků.....	24
3.8	Plán společných zařízení	24
3.8.1	Řešení územního systému ekologické stability (ÚSES)	25
3.8.2	Návrh polních cest.....	25
3.8.3	Protierozní opatření.....	26
3.8.4	Vodohospodářská opatření.....	27
3.9	Návrh nového uspořádání.....	27
3.10	Historie pozemkových úprav.....	28
3.10.1	Pozemkové úpravy ve starověku.....	29
3.10.2	Zemědělská kolonizace	29
3.10.3	Raabizace	30
3.10.4	Scelovací řízení	30
3.10.5	Scelovací operát	31
3.10.6	Pozemková kniha	31
3.10.7	Úprava pozemků po roce 1945	31
3.10.8	Pozemkové úpravy po roce 1990	32
3.11	Pozemkové úpravy v zahraničí.....	32
3.11.1	Slovensko	33
3.11.2	Polsko.....	33

3.11.3	Německo	33
3.11.4	Rakousko.....	33
3.12	Financování pozemkových úprav	34
3.12.1	Evropské zdroje financování pozemkových úprav	35
4	Charakteristika studijního území	36
4.1	Obecná charakteristika území.....	36
4.2	Přírodní a geomorfologické poměry.....	37
4.2.1	Klimatické podmínky.....	37
4.2.2	Geomorfologie a geologie.....	38
4.2.3	Pedologické poměry.....	38
4.2.4	Hydrologické poměry.....	39
4.3	Podrobný průzkum	39
4.3.1	Urbanistický rozbor.....	39
4.3.2	Inženýrské sítě.....	40
4.3.3	Krajina a ekologická stabilita území	40
5	Metodika	41
5.1	Výběr zájmového území.....	41
5.2	Sběr a analýza dat.....	41
5.3	Terénní průzkum	42
5.4	Zpracování výsledků	42
6	Současný stav řešené problematiky	43
6.1	Scelovací řízení v k.ú. Božejovice	43
6.1.1	Historie vesnice	43
6.1.2	Zahájení scelovacího řízení.....	43
6.1.3	Podklady scelovacího řízení.....	44
6.1.4	Úprava vodních poměrů	44
6.1.5	Žádost na úpravu odpadů	46
6.1.6	Projekt plánu společných zařízení.....	46
6.2	Komplexní pozemková úprava v k.ú. Božejovice.....	47
6.2.1	Základní údaje	47
6.2.2	Podklady pozemkové úpravy	48
6.2.3	Ohrožení půdy vodní erozí.....	48
6.2.4	Nároky vlastníků	49
6.2.5	Plán společných zařízení	49
6.2.6	Návrh nového uspořádání pozemků.....	50
6.2.7	Fotodokumentace	50
7	Výsledky.....	56
7.1	Průběh scelovacího řízení a KoPÚ v k.ú. Božejovice.....	56
7.2	Vstupní podklady pro scelovací řízení a KoPÚ v k.ú. Božejovice	56
7.3	Návrhová řešení.....	57
7.4	Celkové hodnocení	58
7.5	Výsledky dotazníkového šetření	59
8	Diskuse	65
9	Závěr	68
10	Přehled literatury a použitých zdrojů.....	69
11	Přílohy.....	74

1 Úvod

Krajina je vše, co se nachází kolem nás. Do krajiny patří voda, půda, rostliny, zvířata, ale i samotný člověk. Krajina nám dává vše, co potřebujeme k životu, ale svým hospodařením člověk začal krajinu přetvářet a devastovat. Jen zřídka najdeme území, které není dotčené lidskou činností.

Prostřednictvím pozemkových úprav můžeme realizovat krajinná opatření, která mohou zlepšit podmínky v přírodě. Pozemkové úpravy jsou důležitou součástí pro vývoj krajiny nejen v České republice, ale i v zahraničí.

Provedením pozemkové úpravy by se měla zlepšit prostupnost krajiny. Vytvořením vhodných tvarů pozemků by se měly zlepšit podmínky pro zemědělské hospodaření. Vybudováním sítě polních cest se zpřístupní pozemky, které jsou dosud nepřístupné. Vybudováním protierozních opatření snížíme rizika větrné a vodní eroze. Také by se měla zvýšit ekologická stabilita krajiny a můžeme pomoci zachovat krajinný ráz.

Dalším úkolem této činnosti by mělo být obnovení operátu katastru nemovitostí, vytvoření nové digitální katastrální mapy, která usnadní další důležitý rozvoj, a také upřesnění vlastnických vztahů k pozemkům v daném území.

Pozemkové úpravy řeší komplexně celé území a tím dochází k propojení všech prvků. Realizace pozemkové úpravy je v zájmu vlastníků daného území, ale současně i v zájmu veřejném. Myslím si, že pozemkové úpravy jsou pro naši krajinu důležité a jejich prostřednictvím můžeme krajinně pomoci vrátit se alespoň z části do přirozeného stavu.

Při výběru tématu pro moji diplomovou práci jsem byla ovlivněna studiem oboru Krajinné a pozemkové úpravy. Chtěla jsem se zabývat právě tím, co studuji, proto jsem si zvolila téma „Vliv pozemkových úprav na krajinu k.ú. Božejovice“. Obec Božejovice se nachází v Jihočeském kraji, přibližně 12 kilometrů od Tábora. Toto katastrální území jsem zvolila z důvodu, že ho znám a také proto, že zde bylo provedeno nedokončené scelovací řízení a tím se naskytla možnost porovnat toto řízení s komplexní pozemkovou úpravou ukončenou v roce 2014.

2 Cíle práce

Cílem práce je porovnat vliv pozemkových úprav na krajinu katastrálního území Božejovice v roce 1942 a v současnosti a specifikovat rozdíly v procesu.

3 Literární řešerše

Definice pozemkových úprav je vymezena Zákonem č. 139/2002 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. Dle §2 Zákona 139/2002 Sb. se pozemkovými úpravami ve veřejném zájmu prostorově a funkčně uspořádávají pozemky, scelují se nebo dělí a zabezpečuje se jimi přístupnost a využití pozemků a vyrovnání jejich hranic tak, aby se vytvořily podmínky pro racionální hospodaření vlastníků půdy. V těchto souvislostech se k nim uspořádávají vlastnická práva a s nimi související věcná břemena. Současně se jimi zajišťují podmínky pro zlepšení životního prostředí, ochranu a zúrodnění půdního fondu, vodní hospodářství a zvýšení ekologické stability krajiny. Výsledky pozemkových úprav slouží pro obnovu katastrálního operátu a jako nezbytný podklad pro územní plánování.

3.1 Vliv pozemkových úprav na krajinu

Krajina má nespočet definic v různých pojetích. Může to být pojetí geomorfologické, geografické, ekologické, architektonické, historické, umělecké nebo právní (Sklenička, 2003).

V Zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny je krajina definována jako část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená souborem funkčně propojených ekosystémů a civilizačními prvky.

Prostřednictvím pozemkových úprav můžeme realizovat krajinotvorná opatření, která jsou důležitá pro ochranu půdy, vody, vegetace apod. Také ovlivňují fragmentaci krajiny, krajinný ráz, ekologickou stabilitu krajiny nebo využívání krajiny (Sklenička, 2003).

3.1.1 Půda

Půda tvoří svrchní část zemského povrchu. Vzniká rozpadem horninového podloží vlivem působení fyzikálních, chemických nebo biologických faktorů (Sklenička, 2003).

Půda je velmi pomalu se obnovující přírodní zdroj. Jeden centimetr půdy se může tvořit až stovky let. Následkem eroze může dojít k odnosu většího množství půdy během jediné průtrže mračen. Eroze bývá vyvolána činností člověka při scelování pozemků do velkých půdních bloků, nešetrném obhospodařování a pěstování

nevhodných plodin. V důsledku těchto činností dochází k narušení odtokových poměrů, degradaci půdy a znečištění vod (Ministerstvo zemědělství, 2010).

Prostřednictvím pozemkových úprav můžeme půdu chránit vytvořením protierozních opatření, vhodně zvoleným osevním postupem a vhodným způsobem hospodaření. Pozemkové úpravy mají na půdu vliv kladný (Janeček eds., 2012).

3.1.2 Voda

Voda se vyskytuje ve vzduchu, na zemi i pod povrchem země a označuje se termínem hydrosféra. Srážky a výpar jsou nejvýznamnější klimatický faktor. U srážek sledujeme srážkový úhrn, dobu trvání srážky a intenzitu deště. V důsledku přívalových dešťů dochází k odnosu půdy. U přívalových dešťů sledujeme dobu trvání deště, výšku srážek, četnost výskytu a velikost zasažené plochy deštěm (Sklenička, 2003).

Prostřednictvím pozemkových úprav můžeme chránit vodu vytvořením protierozních opatření. Když nebude docházet k erozi půdy, nebude se voda znečišťovat. Např. vytvořením hrázků se části splavované půdy zachytí a hrázkou bude protékat čistá voda. Pozemkové úpravy mají na vodu vliv kladný (Janeček eds., 2012).

3.1.3 Vegetace

V krajině plní vegetace důležitou funkci v koloběhu látek. Poskytuje potravu býložravcům a je hlavním zdrojem organické hmoty v půdě. Vegetace urychluje zvětvávání hornin, přispívá k tvorbě půdy a zpevňováním zemského povrchu zabraňuje erozi (Sklenička, 2003).

Při provádění pozemkových úprav se zaměřujeme na lesní porosty, trvalé travní porosty, břehové a doprovodné porosty vodních toků, doprovodnou vegetací komunikací, rozptýlenou dřevinnou vegetací, zahrady, sady, veřejnou a vyhrazenou zeleň v obci atd. (Doležal, 2009).

Při zatravnění svažitých ploch snížíme riziko eroze a zabráníme odnosu půdy. Osázením větrolamu poskytneme ochranu proti větru a tím ochráníme půdu před erozí. Všechny prvky ochrany proti erozi spolupůsobí a mají kladný vliv na krajinu (Janeček eds., 2012).

3.1.4 Fragmentace krajiny

Fragmentace krajiny významně ovlivňuje charakter krajiny a podmínky pro existenci organismů. Fragmentace je proces, kdy se rozlehlá plocha dělí na řadu menších částí.

Jednotlivé fragmenty od sebe oddělují méně hodnotné plochy, které mají často charakter bariéry. Může to být např. železnice, silnice, nebo cesta. Fragmentace negativně ovlivňuje život v krajině (Sklenička, 2003).

Pomocí pozemkových úprav stanovíme optimální velikost půdních bloků a snažíme se najít rovnováhu mezi ekonomickými a ekologickými požadavky. Pomocí pozemkových úprav zmírníme důsledky fragmentace a snažíme se o nápravu současného stavu. Pozemkové úpravy mají na fragmentaci krajiny kladný vliv (Sklenička, 2003).

3.1.5 Krajinný ráz

Krajinný ráz je významnou hodnotou dochovaného přírodního a kulturního prostředí. Je dán specifickými rysy a znaky, které vytvářejí její odlišnost a jedinečnost. Krajinný ráz je vyjádřený především morfologií terénu, charakterem vodních toků, vegetačního krytu a osídlení. Cílem je chránit nejen zvláště chráněná území, ale celé území, zejména z hlediska zachování bohatosti a pestrosti krajinných typů, jejich estetických a přírodních hodnot (AOPK ČR, 2015).

Pomocí pozemkových úprav se stanoví opatření k ochraně krajinného rázu. Pozemkové úpravy mají kladný vliv na krajinný ráz (AOPK ČR, 2015).

3.1.6 Ekologická stabilita krajiny

Podle zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí je ekologická stabilita schopnost ekosystému vyrovnávat změny způsobené vnějšími činiteli a zachovávat své přirozené vlastnosti a funkce.

Definice podle Míchala (1994) zní: Ekologická stabilita je schopnost ekologického systému přetrvávat i za působení rušivého vlivu a reprodukovat své podstatné charakteristiky v podmínkách narušování zvenčí. Tato schopnost se projevuje minimální změnou za působení rušivého vlivu nebo spontánním návratem do výchozího stavu, resp. na původní vývojovou trajektorii po případné změně. Přítomnost jednoho ze dvou zmíněných aspektů přitom stačí k tomu, abychom hovořili o ekologické stabilitě.

Pozemkové úpravy se snaží chránit a zvyšovat ekologickou stabilitu krajiny. Pozemkové úpravy mají kladný vliv na ekologickou stabilitu krajiny (Sklenička, 2003).

3.1.7 Využívání krajiny (land use)

Využívání krajiny hodnotí krajinu z hlediska vhodnosti pro jednotlivé způsoby využívání. Např. druh pozemku vodní plochy může mít způsob využití jako rybník, tok přírodní, tok umělý, vodní nádrž přírodní, vodní nádrž umělá, nebo mokřad. Land use nám poskytuje informace o vhodnosti dané formy využívání krajiny (Sklenička, 2003).

Prostřednictvím pozemkových úprav můžeme změnit způsob využívání krajiny a tím zachovat krajinný ráz. Pozemkové úpravy mají na využívání krajiny kladný vliv (Podhrázská, Karásek, 2014).

3.2 Podklady pro pozemkové úpravy

Potřebné podklady pro pozemkové úpravy jsou základní geodetické a majetkoprávní podklady, mapové podklady a podklady územního plánování. V procesu pozemkových úprav dochází k aktualizaci těchto podkladů. Další podklady mohou být různé druhy dokumentace zpracované v řešeném území, metodické podklady a ostatní písemné podklady např. směrnice, normy nebo odborná literatura (Doležal, 2009).

3.2.1 Katastr nemovitostí

Katastr nemovitostí eviduje pozemky v podobě parcel, budovy spojené se zemí pevným základem, byty a nebytové prostory a rozestavěné budovy. Dále jsou evidována vlastnická a další věcná práva. Změny údajů o právních vztazích v katastru se zapisují vkladem nebo záznamem a změny dalších skutečností poznámkou. Katastr nemovitostí je zdrojem informací, které slouží k ochraně práv k nemovitostem pro daňové a poplatkové účely, k ochraně životního prostředí, zemědělského a lesního půdního fondu, nerostného bohatství, kulturních památek, pro rozvoj území, k oceňování nemovitostí, pro vědecké, hospodářské a statické účely a pro tvorbu dalších informačních systémů (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.2.2 Nabývací tituly

Nabývací titul je právní listina, která dokazuje vlastnictví konkrétní osoby k určitému pozemku. Může to být např. kupní smlouva, darovací smlouva, směnná smlouva, rozhodnutí soudu o dědictví apod. Vlastníci pozemků zahrnutých do pozemkové úpravy předkládají tyto listiny zpravidla na úvodním jednání. Stav v katastru nemusí

odpovídat právnímu stavu podle nabývacích listin, které do katastru zatím nejsou zapsány (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.2.3 Katastrální mapy

Katastrální mapy vznikaly ve 30. a 40. letech 20. století novým číselným geodetickým mapováním v rámci obnovy operátu bývalého pozemkového katastru. Tyto mapy se vyznačují důslednějším zjišťováním průběhu hranic a trvalým označením vlastnických hranic i v extravilánu a v lesích (Doležal, 2009).

Katastrální mapa pokrývá celé území státu a je průběžně aktualizována a udržována. Obsahuje tři části a to jsou body bodového pole, polohopis a popis. Polohopis obsahuje hranice katastrálního území, chráněných území a ochranných pásem, polohové a geometrické určení nemovitostí a dalších prvků polohopisu. Popis obsahuje místní názvosloví, označení parcel parcelními čísly a mapovými značkami.

Katastrální mapa může být grafická, číselná nebo digitální. Grafická katastrální mapa vznikala v první polovině 19. století v souvislosti s budováním Rakouského stabilního katastru. Originál katastrální mapy vznikal přímo v terénu. Číselné katastrální mapy vznikaly takovou mapovací metodou, která umožňuje vypočítat souřadnice podrobných bodů. Většina digitálních katastrálních map v současnosti vzniká přepracováním, kdy ze stávající grafické mapy vzniká digitální katastrální mapa. Další digitální katastrální mapy vznikají na podkladě výsledků pozemkových úprav (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.2.4 Mapy zjednodušené evidence

Část pozemků v katastru je evidována zjednodušeným způsobem ve zjednodušené evidenci. Jsou to zemědělské a lesní pozemky, jejichž hranice v terénu neexistují a jsou sloučeny do větších půdních celků. Tyto pozemky nejsou zobrazeny v katastrálních mapách a pro zjištění jejich geometrického a polohového určení je nutné použít operáty předchozích pozemkových evidencí (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.2.5 Historické mapy

Jedním z historických podkladů jsou Císařské otisky, což jsou barevně kolorované originály katastrálních map, které vznikly v letech 1817 – 1843. Obsahují tvar a rozložení jednotlivých pozemků, pomocí barev jsou zde vyznačeny druhy pozemků. Komunikace a budovy. Dalším historickým podkladem jsou mapy I., II.

a III. vojenského mapování. Tyto mapy zachycují historický stav krajiny a krajinný ráz v různých obdobích. Můžou být inspirací pro navrhování nových polních cest podle historických tras (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.2.6 Mapa zaměření skutečného stavu

Mapa skutečného stavu vzniká na počátku zahájení pozemkových úprav. Tato mapa je výsledkem geodetického měření v terénu a zachycuje skutečný stav terénu. Je nepostradatelným podkladem pro všechny další činnosti. Slouží jako podklad pro určení obvodu pozemkové úpravy, pro výpočet opravného koeficientu, pro sestavení nároků, pro zpracování složek plánu společných zařízení i pro návrh nového uspořádání pozemků. Celé měření se provádí včetně výšek, proto je možné vyhotovit digitální model terénu pro dané území, který je vhodný pro návrh protierozní ochrany (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.3 Zahájení pozemkové úpravy

Zahájení pozemkové úpravy může navrhnout pozemkový úřad z vlastního podnětu, nebo pokud o to požádají vlastníci nadpoloviční výměry zemědělské půdy v řešeném území. Zahájení řízení o pozemkových úpravách oznamuje pozemkový úřad veřejnou vyhláškou, kterou vyvěsí po dobu 15 dnů na úřední desku pozemkového úřadu a obce, které se pozemková úprava dotýká. Pozemkový úřad vyrozumí s jednoročním předstihem katastrální úřad, aby mohl provést kontrolu souboru popisných a geodetických informací a případně odstranit jejich chyby. Pokud pozemkový úřad posoudí, že je nutné provést aktualizaci bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ), objedná tuto aktualizaci u pověřené organizace, kterou je Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (VÚMOP). Dále jsou o pozemkové úpravě vyrozuměny další dotčené orgány státní správy, které vyjádří připomínky k nadcházejícím pozemkovým úpravám. Pomocí výběrového řízení pozemkový úřad vybere zpracovatele pozemkových úprav. Zpracovatel shromažďuje podklady, zjišťuje stav území z hlediska zemědělství, dopravy, ochrany půdy, vody, vlastnické a nájemní vztahy. Poté zpracuje první návrh plánu společných zařízení (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.4 Charakteristika pozemkových úprav

Cílem pozemkových úprav je zlepšit podmínky pro zemědělské hospodaření, pozemky zpřístupnit, zmírnit projevy větrné a vodní eroze, napomoci vhodnému

hydrologickému režimu v krajině, zlepšit ekologickou stabilitu krajiny a zachovat či obnovit krajinný ráz. Výsledkem pozemkových úprav je obnovení operátu katastru nemovitostí. Pro nezastavěnou část katastrálního území je vytvořena nová digitální katastrální mapa a databáze informací o parcelách, vlastnících a dalších oprávněných osobách. V terénu jsou vyznačeny nové hranice pozemků a vzniká nové uspořádání pozemkové držby. V území je vybudována síť polních cest pro zpřístupnění pozemků, systém protierozních opatření, zařízení pro zvýšení retence krajiny a jsou zde vymezeny prvky pro zvýšení ekologické stability krajiny (Vlasák, Bartošková, 2007).

Pozemkové úpravy také zajišťují zkvalitnění evidence pozemků a vlastníků. Vyjasněné vlastnické vztahy napomáhají k dalšímu rozvoji obce, vlastníků a zemědělců. Každý vlastník dotčených pozemků je nejprve seznámen s výchozím stavem, se svými nároky a potom se s každým vlastníkem projednává návrh pozemkových úprav samostatně. Dokončení pozemkové úpravy je možné, pokud s návrhem souhlasí vlastníci více než tři čtvrtin celkové výměry zahrnutých pozemků (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.4.1 Význam pozemkových úprav

Význam pozemkových úprav je patrný nejen pro vlastníky půdy, ale i pro nájemce, soukromé zemědělce, obce, orgány státní správy, podnikatelské subjekty, obyvatele i návštěvníky venkova (Vlasák, Bartošková, 2007).

Význam pozemkových úprav pro vlastníky a nájemce půdy:

- přehledné a jasné vlastnické vztahy,
- vytyčené hranice pozemků v terénu,
- zajištěný přístup na pozemky,
- vhodný tvar pro zemědělské hospodaření,
- možnost uzavřít nájemní smlouvy na přesné výměry pozemků,
- zvýšená tržní cena pozemků,
- lepší organizace půdní držby.

Význam pozemkových úprav pro obce:

- vyjasněné a přehledné vztahy v území

- realizace společných zařízení za státní peníze,
- podrobná dokumentace o území,
- podklad pro žádosti v rámci dotačních programů,
- podklad pro zpracování územního plánu,
- zvýšená atraktivita území,
- protipovodňová ochrana obce,
- zvýšená ekologická stabilita,
- zkvalitnění života na venkově (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.4.2 Cíle pozemkových úprav

Hlavním cílem pozemkové úpravy je vytvoření územních předpokladů pro zpřístupnění, rozumné využívání a ochranu zemědělského půdního fondu. Toho všeho dosáhneme úpravou vlastnických vztahů k jednotlivým pozemkům. Rozumí se tím, pokud vlastník na počátku disponuje několika pozemky rozptýlenými po celém katastru, po provedení pozemkové úpravy jsou mu tyto pozemky v adekvátní výměře, kvalitě a lokalitě vydány v jednom nebo několika dobře přístupných pozemcích (Sklenička, 2003).

Dalším neméně důležitým cílem pozemkové úpravy je ochrana kvality vody, zvýšení její retence v krajině a minimalizování povodňových škod. Dále obnova struktury krajiny, zvýšení její biodiverzity a celkové ekologické stability (Ministerstvo zemědělství, 2010).

3.4.3 Formy pozemkových úprav

Zákonem jsou definované dvě formy pozemkových úprav:

- Komplexní pozemkové úpravy (KoPÚ)
- Jednoduché pozemkové úpravy (JPÚ)

Komplexní pozemkové úpravy

Komplexní pozemkové úpravy se provádějí v rámci celého katastrálního území, v jeho nezastavěné části. Mohou zasahovat i do sousedního katastrálního území. Při KoPÚ dochází k reorganizaci cestní sítě, vytváří se nový systém protierozní ochrany a přírodní rovnováhy, a proto se vytvářejí nově i zemědělské půdní bloky. Nově

vzniklý půdní blok musí být dopravně přístupný, erozně chráněný a ekologicky únosný. Při následném rozdělení na vlastnické pozemky se uplatňují dva pohledy. První z nich je přírodní, podle kterého chceme navrhnout pozemky spíše menší, druhý je ekonomický, podle kterého je výhodné navrhnout rozlohy spíše větší. Vhodný tvar pozemku pro zemědělské obdělávání je obdélníkový. Komplexní pozemkové úpravy jsou nejčastěji vyvolané investičními záměry, jde především o dálnice, rychlostní komunikace, železniční koridory a průmyslové zóny. V takovém případě podává návrh na zahájení pozemkové úpravy investor, který se podílí i na hrazení nákladů (Vlasák, Bartošková, 2007).

Jednoduché pozemkové úpravy

Jednoduché pozemkové úpravy zahrnují zpravidla jen část katastrálního území a pouze několik vlastníků. Tato forma pozemkové úpravy se používala nejčastěji při navrácení půdy během restitucí. Vlastníci pozemků uvnitř velkých půdních bloků, ke kterým nebyl zajištěn přístup, dostávali náhradní pozemky do zatímního bezúplatného užívání. Tímto způsobem bylo dočasně vyřešeno užívání pozemků, nikoli vlastnická práva (Vlasák, Bartošková, 2007).

V současné době se provádějí JPÚ pouze se zápisem vlastnických práv do katastru nemovitostí. Dále se provádějí v místech, kde většina vlastníků souhlasí s obnovou pozemků podle původní pozemkové evidence, pouze s menšími úpravami hranic pozemků a bez nutnosti realizace plánu společných zařízení. JPÚ se provádějí při řešení problému v zátopových oblastech, u silně erozně ohrožených pozemků nebo na žádost hospodařících vlastníků v malé části katastrálního území. Nakonec také tam, kde je nutné vyřešit pouze některé hospodářské potřeby, jako je scelení pozemků nebo doplnění cestní sítě v části území. V případě JPÚ je umožněno zjednodušit postup pozemkových úprav i náležitosti konečného návrhu (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.4.4 Důvody pro zahájení pozemkových úprav

Hlavními důvody pro zahájení pozemkové úpravy může být potřeba obnovy katastrálního operátu, vyjasnění vlastnických vztahů nebo vznik nové katastrální mapy (Vlasák, Bartošková, 2007).

Pozemkový úřad musí zahájit pozemkovou úpravu, pokud o ni požádají vlastníci nadpoloviční výměry zemědělské půdy v katastrálním území (Vlasák, Bartošková,

2007). Pokud o ni požádají vlastníci, ale nejedná se o nadpoloviční výměru, pozemkový úřad posoudí naléhavost, účelnost a opodstatnění provedení pozemkové úpravy (Ministerstvo zemědělství 2012).

Dalším důvodem může být investiční záměr. Např. při stavbě dálnice rozdělí liniová stavba pozemky na dvě poloviny. Tyto pozemky mohou být nepřístupné a výrazně se změni podmínky pro zemědělskou činnost. Proto se s výstavbou dálnice, železničních koridorů nebo průmyslových zón zahajují pozemkové úpravy, aby byl zmírněn nepříznivý dopad těchto staveb na zemědělství, využití území, životní prostředí a krajinný ráz (Vlasák, Bartošková, 2007).

Vyjasnění a uspořádání vlastnických vztahů může být další důvod pro zahájení pozemkové úpravy. Jedním ze způsobu nápravy je obnova katastrálního operátu. Pozemkové úpravy můžou být nejlepší cestou k nápravě, protože mají zaručenou přímou vazbu na skutečný stav v terénu. V souvislosti s vyjasněním a uspořádáním vlastnických vztahů zanikne pro dané katastrální území tzv. zjednodušená evidence (Vlasák, Bartošková, 2007).

Nevhodné tvary pozemků souvisí s historickým vývojem pozemkové držby. Postupným děděním vznikaly pozemky nevhodných tvarů, úzké a velmi protáhlé, trojúhelníkových tvarů, pozemky přerušené cestou nebo vodním tokem a pozemky nepřístupné. Takový stav pozemků velmi komplikoval zemědělskou činnost a je jedním z důvodů pozemkové úpravy (Vlasák, Bartošková, 2007). Optimální tvar pro pozemky je obdélníkový tvar v poměru 1:2 o výměře do 20 ha (Podhrázká, Karásek, 2014).

Dalším důvodem jsou nepřístupné pozemky, které vznikaly v dřívějších dobách v souvislosti s jejich dělením a převáděním na potomky. Po roce 1948 byly pozemky slučovány do velkých celků a byly rušeny staré polní cesty. Obecně je v krajině málo cest nejen pro zemědělskou dopravu, ale také pro místní dopravu nebo turistiku (Vlasák, Bartošková, 2007).

Protipovodňová a protierozní ochrana je další důvod pro zahájení pozemkové úpravy. Prostřednictvím návrhu vodohospodářských opatření v rámci plánu společných zařízení můžeme zmírnit následky povodní. Návrhem systému protierozních opatření snížíme erozní ohroženost zemědělské půdy. Erozi větrnou

nebo vodní je ohrožena více než jedna polovina zemědělské půdy v České republice (Vlasák, Bartošková, 2007).

V neposlední řadě na základě výsledku pozemkových úprav dochází k obnově katastrálního operátu, vzniká nová digitální katastrální mapa a nově navržené pozemky se na základě rozhodnutí o přechodu vlastnických práv zapíší záznamem do katastru nemovitostí společně s věcnými břemeny a jinými právními vztahy k pozemkům (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.4.5 Jednotlivé etapy pozemkových úprav

Práce na návrhu komplexní pozemkové úpravy lze zařadit do několika etap, které jsou oddělené, ale dochází k jejich vzájemnému naplňování.

Programová etapa

Programovou etapou se zabývá pouze pozemkový úřad, který v rámci své územní působnosti sbírá, uchovává a vyhodnocuje informace o katastrálních územích, stanovuje naléhavost zahájení pozemkové úpravy, zjišťuje zájem vlastníků, nájemců půdy a obcí o provedení pozemkové úpravy. Podle finančního zajištění pozemkový úřad zahajuje pozemkové úpravy a vybírá jejich zpracovatele na základě veřejného výběrového řízení. Úkolem pozemkového úřadu je také kontaktování dalších orgánů státní správy, které se k pozemkovým úpravám budou vyjadřovat (Vlasák, Bartošková, 2007).

Přípravná etapa

V přípravné etapě je důležité shromáždění potřebných podkladů, průzkum zájmového území, analýza použitých podkladů a výsledků průzkumu, doplnění polohového bodového pole, určení obvodu pozemkové úpravy a případně úprava hranic, zjišťování průběhu hranic, výpočet opravného koeficientu výměr a zaměření prvků nad rámec obsahu katastrální mapy, které jsou potřebné pro zpracování návrhu a vypracování vstupních nároků jednotlivých vlastníků (Vlasák, Bartošková, 2007).

Projekční etapa

V projekční etapě musíme nejdříve navrhnout plán společných zařízení. Tento plán obsahuje síť polních cest, síť prvků ekologické stability, síť protierozních opatření a síť vodohospodářských opatření. Po rozvržení a odsouhlasení plánu společných zařízení přichází na řadu přesné vymezení pozemků a k optimálnímu rozvržení nových vlastnických pozemků (Vlasák, Bartošková, 2007). Pokud vlastník vstupuje

do pozemkové úpravy s jedním pozemkem, který se musí umístit tak, že nebude splněna podmínka rozdílu ceny 4 %, může se se souhlasem sboru zástupců upustit od hrazení rozdílu (Skřivanová, Drahoňovská, 2011). Plán společných zařízení musí schválit sbor zástupců a zastupitelstvo obce na veřejném zasedání (Vlasák, Bartošková, 2007).

Realizační etapa

Při realizační etapě dochází k vytyčení návrhu, zpracování prováděcích projektů na společná zařízení a vybudování společných zařízení. Je dokončena nová digitální katastrální mapa pro dotčenou část katastrálního území a nový soubor popisných informací. Na katastrální pracoviště se předávají podklady potřebné pro zápis obnoveného katastrálního operátu (Vlasák, Bartošková, 2007).

Kontrolní etapa

Pozemkový úřad kontroluje, zda byly nové prvky plánu společných zařízení správně navrženy a vybudovány, zda v krajině plní svůj účel. Důležitá je i kontrola účelnosti vynaložených finančních prostředků (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.5 Úvodní jednání

Úvodní jednání svolává pozemkový úřad veřejnou vyhláškou na úřední desce obecního úřadu. Současně také doručí písemné oznámení všem účastníkům řízení. K pozvánce je vhodné přiložit vysvětlující dopis se základními informacemi o pozemkových úpravách (Doležal, 2009).

Účastníci úvodního jednání jsou:

- pozemkový úřad
- vlastníci pozemků zahrnutých do pozemkové úpravy
- další fyzické nebo právnické osoby, jejichž vlastnická nebo jiná práva k pozemkům mohou být pozemkovou úpravou přímo dotčena
- obec
- katastrální úřad
- zpracovatel pozemkových úprav
- další účastníci řízení o pozemkových úpravách dle rozhodnutí pozemkového úřadu

Při úvodním jednání se nejdříve představí pozemkový úřad a seznámí účastníky s průběhem úvodního jednání. Dále vysvětlí důvod pro zahájení pozemkové úpravy,

představí předpokládaný obvod pozemkové úpravy a předpokládaný časový harmonogram zpracování. Poté vysvětlí přínosy pozemkových úprav, seznámí účastníky s předpokládanými náklady a způsobem jejich uhrazení. Následně představí zpracovatele pozemkové úpravy, zvolí se sbor zástupců a následuje prostor pro diskuzi. (Doležal, 2009).

Záznam z úvodního jednání zpracovává pozemkový úřad. Nedílnou přílohou zápisu jsou seznamy pozvaných, prezenční listina, kopie pozvánky a písemná stanoviska z průběhu jednání. Obsahuje skutečnosti dohodnuté většinou účastníků a zásadní stanoviska účastníků řízení. Pozemkový úřad zápis potvrdí razítkem a podpisem a rozešle jej všem účastníkům pozvaným na úvodní jednání, i když se nedostavili (Doležal, 2009).

Pozemkový úřad stanoví počet sboru zástupců, který musí být lichý a podle velikosti území se pohybuje v rozmezí 5 – 15 členů (Vlasák, Bartošková, 2007). Sbor zástupců zastupuje vlastníky, spolupracuje při zpracování návrhu, vyjadřuje se k podstatným připomínkám, odsouhlasuje návrh a spolupracuje při realizaci (Doležal, 2009).

3.6 Určení obvodu pozemkových úprav

Při zjišťování průběhu hranic se zjišťuje jejich skutečný průběh v terénu. Skutečnost se porovná se stavem zakresleným v katastrální mapě a s výsledkem zeměměřických činností. Zjišťuje se průběh vlastnických hranic a hranice pozemků nesměňovaných (oplocené pozemky, zahrady, ovocné sady, chmelnice, vinice, komunikace, vodní toky, nádrže, zastavěné pozemky a hřbitovy). V terénu se musí označeny lomové body vnitřní i vnější hranice obvodu, které se později zaměří. Vlastnické hranice pozemků zjištěné v terénu se vytyčí a označí hraničními znaky. Oba sousední vlastníci musí svými podpisy stvrdit, že souhlasí s průběhem a označením hranic v terénu. Zjišťování průběhu hranic se účastní geodet, zástupci pozemkového úřadu, katastrálního úřadu, projektant a vlastníci dotčených pozemků (Vlasák, Bartošková, 2007).

Vnitřní obvod bývá veden po hranici intravilánu a extravilánu, přednostně probíhá po stávajícím oplocení pozemků. Zde nastává případ, kdy vlastnická hranice zobrazená v katastrální mapě nesouhlasí s oplocením pozemku. V tomto případě vlastníci podepíší protokol, že v terénu tyto hranice neměnili a jejich průběh uznávají za správný (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.7 Soupis nároků vlastníků pozemků

Do pozemkové úpravy vstupuje každý vlastník se svými pozemky, které mají určitou celkovou výměru, cenu, vzdálenost a druh pozemku. Na konci pozemkové úpravy dostane nové pozemky, které budou odpovídat předchozí celkové výměře, ceně, vzdálenosti a podle možnosti i druhu pozemku. Mezi tím budou jeho pozemky sceleny do větších výměr, budou narovnány jejich hranice a formou směny budou částečně nebo zcela přesunuty na nová místa. Každý vlastník tím získá menší počet pozemků s větší průměrnou výměrou, všechny pozemky budou přístupné, budou mít tvar vhodný pro zemědělské obdělávání a budou chráněné proti erozi (Vlasák, Bartošková, 2007).

Soupis nároků vlastníků se vyhotoví na základě podkladů katastrálního operátu, mapy dřívější pozemkové evidence, mapy podrobného zaměření polohopisu, mapy BPEJ a platného cenového předpisu pro ocenění pozemků. V průběhu zpracování nároků probíhá kontrola nabývacích titulů, na základě kterých se zapíše vlastnické právo do katastru nemovitostí a v katastru nesmí zůstat žádný pozemek bez vlastníka (Doležal, 2009).

Nároky vlastníků sestavují geodet s projektantem. Geodet zpracuje podklady, provádí digitalizaci mapových podkladů, kontroluje zákresy v katastrálních mapách, identifikuje parcely a kontroluje jejich údaje. Projektant poté vytváří nárokové listy pro jednotlivé listy vlastnictví a vlastnickou mapu (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.8 Plán společných zařízení

Plán společných zařízení je základní částí pozemkové úpravy. Jde o vymezení ploch využitelných pro sítě společných zařízení, neboli staveb, opatření a změn druhů pozemků (Vlasák, Bartošková, 2007). Jsou to např. polní nebo lesní cesty, mostky, propustky, brody, železniční přejezdy apod. (Doležal eds., 2009). Prvky plánu společných zařízení musí být polyfunkční. Například polní cesta s příkopem a doprovodnou zelení plní funkci dopravní přístupnosti pozemků. Zároveň působí jako protierozní a vodohospodářské opatření a zároveň působí esteticky (Vlasák, Bartošková, 2007).

Společné zařízení se realizuje až po schválení návrhu pozemkových úprav a zapsání do katastru. Společná zařízení přecházejí do vlastnictví obce nebo jiného vhodného subjektu. V případě nové výsadby zeleně je vhodné smluvně dojednat následnou od

dodavatele po dobu alespoň 5 let. Výhodou plánu společných zařízení je, že v rámci pozemkových úprav dochází i k majetkoprávnímu řešení (Vlasák, Bartošková, 2007).

Na společná zařízení se nejdříve použijí pozemky ve vlastnictví státu a poté ve vlastnictví obce. Pokud je to nezbytné, podílejí se i ostatní vlastníci pozemků poměrnou částí podle celkové výměry jejich směřovaných pozemků (Ministerstvo zemědělství, 2010).

3.8.1 Řešení územního systému ekologické stability (ÚSES)

Podle Zákona č. 114/1992 Sb., je územní systém ekologické stability krajiny vzájemně propojený soubor přirozených i pozmeněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu. Rozlišuje se místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability.

Pro návrh ÚSES je důležité získat informace o řešeném území, aby jednotlivé prvky mohly navazovat na okolí. Územní systém ekologické stability je tvořen biocentrem, biokoridory a interakčními prvky (Maděra, Zimová, 2005).

Biocentrum je definováno prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb. jako biotop nebo soubor biotopů v krajině, který svým stavem a velikostí umožňuje trvalou existenci přirozeného či pozmeněného, avšak přírodě blízkého ekosystému.

Biokoridory jsou definovány prováděcí vyhláškou č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb. jako území, které neumožňuje rozhodující části organismů trvalou dlouhodobou existenci, avšak umožňuje jejich migraci mezi biocentry a tím vytváří z oddělených biocenter sít'.

Interakční prvky jsou ekologicky významné krajinné prvky a ekologicky významná liniová společenstva, která vytvářejí podmínky pro existenci rostlin a živočichů, kteří významně ovlivňují fungování ekosystémů kulturní krajiny. Tyto prvky slouží jako potravní základna, místo úkrytu nebo jako orientační bod (Maděra, Zimová, 2005).

3.8.2 Návrh polních cest

Polní cesta je účelová komunikace, která slouží k zemědělské dopravě, ale i pro zpřístupnění pozemků v katastrálním území. Při návrhu polních cest může být inspirací stav polních cest zachycený na historických mapách. Cestní sít' se navrhuje v takovém terénu, aby nebylo nutné dalších úprav, vytváření násypů a zářezů. Nejprve je nutné zohlednit stávající stav cestní sítě, její funkčnost a případné opravy.

Teprve poté se přistupuje k vytváření nové cestní sítě. Polní cesty mohou být hlavní, které se napojují na komunikace vyšších tříd, vedlejší, které jsou napojeny na polní cesty hlavní a doplňkové, které zajišťují propojení jednotlivých půdních celků (Vlasák, Bartošková, 2007).

Projektová a rozpočtová dokumentace polních cest se zpracovává na základě návrhu cestní sítě. Projekt musí splňovat technické požadavky stanovené pro komunikace a to je bezpečnost, plynulost, rychlost a hospodárnost (Švehla, Vaňous, 1986).

Polní cesta se skládá z jízdního pásu, který je tvořen jedním nebo dvěma jízdními pruhy, krajnicí zpevněnou nebo nezpevněnou, odvodňovacím zařízením a svahy zemního tělesa (Švehla, Vaňous, 1986).

3.8.3 Protierozní opatření

Eroze se definuje jako komplexní proces, který zahrnuje rozrušování půdního povrchu, transport a sedimentaci uvolněných půdních částic působením větru, vody, ledu a jiných erozních činitelů (Janeček eds., 2008). Vlivem eroze dochází ke ztrátě nejproduktivnější části půdy a to je ornice. Snižuje se hloubka půdního profilu, obsah živin a humusu a poškozují se rostliny (Kadlec 2014). V České republice je vodní erozí ohroženo 50 % orné půdy a větrnou erozí 10 % orné půdy (Ministerstvo zemědělství, 2012). Máme tři druhy protierozních opatření, což jsou opatření organizační, agrotechnická a biotechnická.

Organizační opatření – jedním z organizačních opatření je vhodný tvar a velikost pozemku. Pozemek by měl být situován delší stranou ve směru vrstevnic. Dalším opatřením může být ochranné zatravnění nebo zalesnění pozemku. Pokud z hlediska ztrát půdy erozí nemůžeme pozemek využívat jako ornou půdu, je vhodné ho zatravnit. Erozi půdy můžeme snížit i vhodným rozmístěním plodin. Na svazích není vhodné pěstovat plodiny nedostatečně chránící půdu před erozí, např. okopaniny a kukuřici. Tyto plodiny se snažíme pěstovat na rovinných plochách (Janeček eds., 2012).

Můžeme využít i ochranné obdělávání, které spočívá v uchování co nejvíce posklizňových zbytků na povrchu půdy. Ochranný vliv závisí na stupni pokrytí půdy mulčem, výšce, rovnoměrnosti a způsobu zpracování půdy. Můžeme provádět setí přímo do mulče, setí do přezimující a vymrzající meziplodiny, výsev ochranné podplodiny nebo ochranné obdělávání brambor (Batysta eds., 2014).

Agrotechnická opatření – velmi účinná protierozní opatření může být ochranné zpracování půdy. Místo orby je využíváno mělké i hlubší prokypření ornice bez obracení zpracovávané vrstvy půdy. Při orbě svažitých pozemků je nutné provádět orbu ve směru vrstevnic. U pěstování okopanin můžeme použít tzv. hrázkování, kdy v meziřadí provedeme speciálním strojem hrázky, které zadržují odtokovou vodu z dešťů. Stejně tak můžeme použít i důlkování, kdy místo hrázek vytvoříme důlky (Janeček eds., 2012).

Technická opatření – Mezi technická protierozní opatření zahrnujeme protierozní průlehy, příkopy, hrázky, meze, nádrže nebo terasování. Průleh je mělký široký příkop s mírným sklonem svahů, zachycuje povrchově stékající vodu a odvádí ji. Příkopy se zpravidla navrhují spolu s polními cestami, zachycují a odvádějí vodu z pozemků. Protierozní hrázky se budují především k ochraně objektů před zatopením. Hrázky zachytí erozní smyvy a pomocí vypouštěcího zařízení odtéká relativně čistá voda. Protierozní mez přerušuje povrchový odtok, měla by být zatravněna a nejlépe osázena doprovodnou zelení. Nádrže se navrhují k akumulaci, retenci a infiltraci povrchového odtoku a k usazování splavenin. Mohou být suché, které slouží ke krátkodobému zachycení vody a splavenin, nebo se stálým vodním obsahem. Terasování slouží ke zmenšení sklonu svažitých pozemků. Terénními stupni se rozdělí svah na jednotlivé úseky (Janeček eds., 2012).

3.8.4 Vodohospodářská opatření

Nejprve posoudíme stávající hydrografickou síť příkopů a kanálů v území. Navrhujeme jejich rekonstrukce, opravy a poté teprve doplnění o příkopy, které zachycují stékající vodu a odvádějí ji. Dále navrhujeme revitalizaci vodních toků, úpravu údolních niv a změnu jejich využití. V záplavovém území je důležité vyčlenit plochu na rozliv velkých vod a navrhnout ochranné hráze. Při navrhování nových pozemků je nutné s vlastníkem projednat jeho souhlas s převzetím pozemku včetně melioračních staveb, protože z hlediska vlastnictví za ně bude odpovědný (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.9 Návrh nového uspořádání

Podklady pro návrh nového uspořádání pozemků je obvod pozemkové úpravy, soupisy nároků vlastníků, geometrické plány, schválený plán společných zařízení a projekty jeho prvků. Optimální velikost nově navržených pozemků je 25 – 35 ha.

Maximální velikost by neměla přesáhnout 50 ha a nejmenší plochy by neměla klesnout pod 3 ha. Vhodný tvar pozemků pro obdělávání je obdélníkový. Čím je pozemek menší, tím by měl mít protáhlejší tvar. Každý nově navržený pozemek musí být dobře přístupný. Nové pozemky musejí být přiměřené kvalitou, výměrou i dopravní vzdáleností podle vstupních nároků vlastníků a nesmějí přesáhnout rozdíl 10 % ve výměře, 4 % v ceně a 20 % v dopravní obslužnosti. Vlastníci musí být seznámeni s bilancí návrhu a s umístěním svých nových pozemků. Každý vlastník má možnost vyjádřit se k návrhu nového uspořádání pozemků. Přihlíží se k jejich přáním, zejména pokud chtějí ponechat pozemek na původním místě z pochopitelných důvodů. Pozemková úprava proběhne, pokud souhlasí alespoň 75 % vlastníků výměry pozemků, které jsou řešeny v pozemkové úpravě (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.10 Historie pozemkových úprav

Pozemkové úpravy vždy souvisely s technologií zemědělského hospodaření a se způsobem života na venkově (Vlasák, Bartošková, 2007). Rozvoj venkova se v průběhu času měnil. Zemědělství na venkově se později dalo srovnávat s vyspělým zemědělstvím. Zlepšování zemědělství je důležité pro venkovský prostor, který se stal samostatnou zemědělskou výrobou (Noleppa, 2008). Každou změnou v zemědělství byla vyvolána nová etapa pozemkových úprav. Změny souvisely především s novými technologiemi zemědělské výroby, změnou v uspořádání vlastnických a nájemních práv, v zajišťování pracovní síly na pozemcích a také změnou ve způsobu výběru daně z pozemku (Vlasák, Bartošková, 2007). Pěstování ve velkém měřítku poškodilo polní cesty, vodní toky, vegetaci a další krajinné prvky. Výrobní střediska byla často umístována v centru obce, což mělo nepříznivé ekologické dopady. Degradace se zvyšovala odlesňováním, nevhodným obděláváním půdy a neschopností udržet živiny v půdě (Palmer eds., 2003).

Provádění pozemkových úprav bylo také ovlivněno současným společenským a politickým názorem. Můžeme říci, že byly pozemkové úpravy zneužity k politickým a mocenským cílům, kdy např. v 50. letech vznikalo násilné zakládání zemědělských družstev, slučování pozemků, nebo rozorávání mezí. Z těchto historických vzpomínek pramení nedůvěra vlastníků k dnešním pozemkovým úpravám, ale nemá žádné opodstatnění, protože dnešní pozemkové úpravy plně respektují vlastnické vztahy (Vlasák, Bartošková, 2007).

Již v minulém století si lidé uvědomovali, že jsou pozemkové úpravy potřebné. Někteří se pokoušeli organizovat pozemkové úpravy směnou vlastnických práv k pozemkům na bázi směnné smlouvy uzavřené všemi účastníky pozemkové úpravy. Zkušenosti ovšem ukázali, že rozsáhlé práce může zmařit jediný člověk, nikoli proto, že by neměl dostat odpovídající pozemky, ale např. kvůli sousedskému sporu (Baudyš, 2010).

3.10.1 Pozemkové úpravy ve starověku

Dějiny zeměměřictví a pozemkových úprav měly počátek ve starém Egyptě před několika tisíci lety. Každoroční záplavy v údolí Nilu nutily tehdejší vládců nechat rozměřit a rozdělit úrodnou půdu mezi zemědělce každý rok znovu. V antickém Řecku už bylo abstraktní myšlení vysoce rozvinuto, a tak se z původně praktické činnosti rozdělování pozemků začala oddělovat geometrie jako technická činnost zeměměřictví. První historické zmínky o rozsáhlém a technicky jednotném uspořádání půdy pro zemědělské účely máme ze starověkého Říma. Z historických pramenů můžeme usuzovat, že pozemkové právo a pozemková politika byla propracována již v 5. století př.n.l. (Maršíková, Maršík, 2007).

Římští zeměměřiči velmi podrobně propracovali metodiku a techniku přidělových prací. Rozhodující bylo celostátní vyměřování a pozemkové úpravy prováděny pro kolonizační účely. Veškerá půda římské říše se dělila na tři skupiny:

- a) *půda nezaměřená* – hranice byly přirozené nebo určené několika orientačními body
- b) *půda zaměřená* – pouze po vnějších hranicích areálu
- c) *půda vyměřená* – rozdělená a přidělená osídlencům (Maršíková, Maršík, 2007).

3.10.2 Zemědělská kolonizace

Historie pozemkových úprav na našem území není tak dlouhá a můžeme sem zařadit období Velké kolonizace ve 12.-14. století. V té době měli hlavní úkol tzv. lokátoři, kteří zakládali nové vesnice a tím přetvářeli krajinu. Lokátoři dostali půdu od místního majitele pozemků, kterou museli v určité době splatit. Vnikaly typové vesnice, jako je silniční ves, návesní ves, krátká řadová ves, lánová ves, lesní lánová ves a dvorcová zástavba. V 15. – 17. Století nastává útlum prací spojených s pozemkovými úpravami. K jejich obnovení došlo až v 18. století, kdy se začalo s modernějšími postupy při sepisování půdy poddaných i půdy panské (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.10.3 Raabizace

Podstatou raabizace bylo dělení půdních velkostatků a jeho přidělování drobným uchazečům (Maršíková, Maršík, 2007). Podstatou tohoto systému bylo rozdělení půdy velkostatků, prodání hospodářských budov a dobytka poddaným. Poddaný se stával dědičným nájemcem, půda však byla stále ve vlastnictví původního majitele, který dostával od nájemce stálý roční plat (Švehla, Vaňous, 1987). Po zrušení roboty v roce 1848 se v podmínkách osobní volnosti rolníků zvětšovala roztržitost pozemků, což bylo způsobené převodem dědictví na několik potomků a odprodejem části pozemků. Až v druhé polovině 19. století vznikl základ pozemkových úprav moderního typu, kdy začalo docházet k scelování pozemků (Maršíková, Maršík, 2007).

K prvnímu scelování v českých zemích došlo v letech 1856-58 v obci Záhlinice u Holešova na Moravě. Zásahu na tom měl pokrokový rolník, pozdější starosta obce, František Skopalík. Do roku 1883 bylo na Moravě sceleno dalších 16 obcí, scelování bylo dobrovolné a muselo s ním souhlasit 100 % vlastníků půdy v obci. Po roce 1883 se k pozemkovým úpravám přistupovalo promyšleně a organizovaně (Maršíková, Maršík, 2007).

3.10.4 Scelovací řízení

Scelovací řízení řídil místní komisař, který vypracoval scelovací plán a předložil jej ke schválení zemské scelovací komisi. Scelovací řízení bylo zahajováno vyhláškou a mělo tři hlavní části:

- a) *předběžné řízení* – obsahovalo ustanovení scelovacího výboru, vyhotovení rejstříku držebností, obchůzku scelovacího obvodu, popis vzorových tříd a ploch a nejdůležitější částí byl odhadní plán. Po předchozím projednání byl vyložen 15 dnů k veřejnému nahlédnutí a účastníci scelování k němu mohli uplatnit námítky.
- b) *hlavní řízení* – byl vypracován projekt společných zařízení a scelovací plán. Tento plán byl v terénu vytyčen, s účastníky bylo projednáno předběžné převzetí náhradních pozemků, a pokud nebylo námitek, plán byl předložen zemské komisi.
- c) *závěrečné řízení* – obsahovalo vyhotovení podkladů pro změnu, opravu a založení pozemkových knih. Ukončení scelovacího řízení bylo vyhláškou (Vlasák, Bartošková, 2007).

Scelovací řízení bylo dokončeno vypracováním katastrální mapy, přesným zaměřením a označením nových parcel, vypočtením jejich výměr a zaznamenáním v pozemkových knihách (Ministerstvo zemědělství, 2012).

3.10.5 Scelovací operát

Scelovací operáty obsahují 5 kategorií (S1 – S5), podle toho, jak kompletní a v jakém stavu se dochovaly.

S1 – scelovací řízení bylo téměř dokončeno.

S2 – scelovací řízení bylo dokončeno pouze po stránce technické a měřické, nikoli po stránce majetkoprávní.

S3 – zápisy z katastru nemovitostí částečně vycházejí z výsledků scelování. Jedná se o kombinaci dvou předchozích kategorií.

S4 – zápisy v katastru nemovitostí vycházejí z výsledků scelování, ale v rámci něho nebyly dokončeny všechny měřické práce a některé části operátu jsou neúplné.

S5 – zápisy v katastru nemovitostí vycházejí z původního stavu před scelováním (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.10.6 Pozemková kniha

Roku 1860 vznikla pozemková kniha stabilního katastru, což byla hlavní kniha držebností propojená se stabilním katastrem. V pozemkových knihách byla uvedena vlastnická a jiná věcná práva k nemovitostem. Tato kniha je pomocníkem při návrhu pozemkových úprav, při ověřování původních vlastnických práv a věcných břemen. Výpis z pozemkové knihy se používá při neexistenci jiného průkazu věcného práva. V případě nečitelnosti map pozemkového katastru se použije pozemková kniha, která poskytne informace pro obnovu hranic původních parcel pozemkového katastru (Bumba, 2007).

3.10.7 Úprava pozemků po roce 1945

Rozvoj zemědělské politiky po roce 1945 byl výrazně ovlivněn politickými změnami, které nastaly v Evropě po skončení 2. světové války. Po roce 1946 bylo v oblasti zemědělství stanoveno heslo „kolektivizace zemědělství“, které mělo napomoci k vytváření velkých zemědělských výrobních celků, ale ve skutečnosti šlo o potlačení soukromého hospodaření a soukromého vlastnictví (Vlasák, Bartošková, 2007).

Po roce 1948 bylo provádění pozemkových úprav upraveno zákonem č. 47/1948 Sb., o některých technicko – hospodářských úpravách pozemků (tzv. scelovací zákon) (Maršíková, Maršík, 2007). Tento zákon navazoval na vše dobré, co bylo obsaženo v předchozích zákonech co se dotčené instituce, úředníci, projektanti, zemědělci a odborníci mnoha zúčastněných oborů naučili při provádění několika stovek scelovacích řízení v přechodných letech. Také umožňoval dokončit již zahájené scelovací řízení podle dřívějších předpisů (Vlasák, Bartošková, 2007).

V roce 1949 byl přijat zákon č. 69/1949 Sb., o jednotných zemědělských družstvech, který dal pozemkovým úpravám zcela nový politický směr, co nejrychleji zavést tzv. socialistickou zemědělskou velkovýrobu (Hladík eds., 2011).

3.10.8 Pozemkové úpravy po roce 1990

V roce 1991 byl přijat první zákon č. 284/1991 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech. Tento zákon byl několikrát novelizován a poslední platnost nabyl 1. ledna 2003. Pozemkové úpravy celostátně organizují a ze státních prostředků financují pozemkové úřady zřizované podle zákona č. 139/2002 Sb. (Maršíková, Maršík, 2007).

V roce 1993 při vzniku katastru nemovitostí bylo vynuceno založení zjednodušené evidence pozemků. K některým pozemkům nebylo známo dostatečné množství informací, aby mohly být evidovány běžným způsobem. Zjednodušená evidence je pouze dočasné řešení, postupně se budou převádět pozemky ze zjednodušené evidence do evidence katastru nemovitostí (Vlasák, Bartošková, 2007).

V roce 1991 byl vyhlášen program obnovy venkova, který byl založen na potřebě komplexního rozvoje venkova v duchu trvale udržitelného rozvoje společnosti. Cílem je vytvořit ekonomické a organizační podmínky pro podporu obyvatel venkova. Vlastními silami pak mohou usilovat o harmonický rozvoj venkovské krajiny, zdravé životní prostředí, racionální hospodaření apod. (Sklenička, 2003).

3.11 Pozemkové úpravy v zahraničí

Pozemkové úpravy vycházejí z historie a současného stavu dané země, proto se v jednotlivých státech provádějí různým způsobem. Každá země má svoji kulturu, tradici a historický vývoj, proto se cíle pozemkových úprav v jednotlivých zemích liší. Ve většině zemí pozemkové úpravy úzce souvisí s územním plánováním a ochranou životního prostředí (Hladík eds., 2011).

3.11.1 Slovensko

Na Slovensku mají pozemkové úpravy podobnou strukturu jako u nás. Slovenská republika má s Českou republikou společnou historii. Krajina na Slovensku také prošla kolektivizací, která změnila malé pozemky na pozemky o velikosti až několik stovek hektarů (Cebecauer, Hofierka, 2008). Cílem pozemkových úprav na Slovensku je příznivě uspořádat pozemky ve veřejném zájmu a současně dodržovat podmínky ochrany životního prostředí, tvorby územního systému ekologické stability a ekonomického hlediska (Hladík eds., 2011).

3.11.2 Polsko

V Polsku kolektivizace nenapáchala takové škody jako u nás. Soukromé zemědělství bylo zachováno, ale kvůli vytvoření státních podniků se nemohlo dostatečně rozvíjet (Dijk, 2007). V Polsku neexistuje zákon o pozemkových úpravách. Tento nedostatek brzdí rozvoj polských pozemkových úprav, protože bez legislativy se obtížně prosazují pozemkové úpravy v praxi (Hladík eds, 2011).

3.11.3 Německo

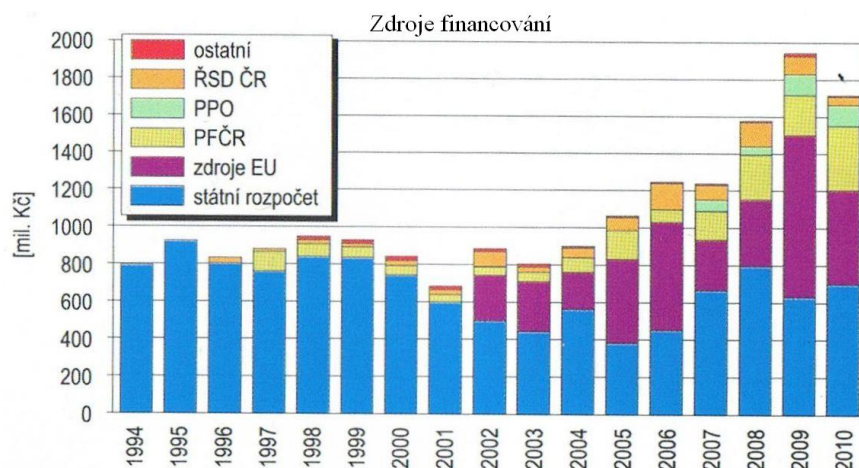
V Německu se pozemkové úpravy nazývají jako uspořádání venkovského prostoru. Pozemkové úpravy jsou zde chápány jako ochrana přírody, dochází k rozvržení půdy a zároveň k zemědělskému plánování. Německo rozlišuje několik forem pozemkových úprav jako např. Komplexní pozemková úprava, Dobrovolná směna půdy, Zrychlená pozemková úprava a Zjednodušená pozemková úprava (Hladík eds., 2011). Celý proces pozemkových úprav trvá přibližně 16 – 17 let a v jednodušší formě 8 – 14 let. Projektovou činnost provádějí pracovníci pozemkových úřadů a realizaci hradí z největší části stát (Demetriou eds., 2012).

3.11.4 Rakousko

Zemědělská krajina v Rakousku je specifická svým hornatým terénem. Až 60 % zemědělské půdy se nachází v horských oblastech a více než 80 % rakouských farem obhospodařuje plochu menší než 20 ha. V Porovnání s Evropou má Rakousko méně zemědělských ploch a to má pozitivní vliv na pozemkové úpravy (Krausmann eds, 2003). Financování je zajištěno státem a vlastník hradí část nákladů. Náklady na vlastníka představují přibližně 5-5 000 šilinků. Návratnost této investice je zhruba po 6 letech hospodaření (Hladík eds., 2011).

3.12 Financování pozemkových úprav

Pozemkové úpravy jsou vzhledem k velikosti zpracovávaného území dosti nákladnou činností. Vložené prostředky se vrátí v podobě zvýšené efektivnosti zemědělského hospodaření, racionálnějšího využívání půdního fondu, ochrany půdy před erozí a zvýšené ekologické stability. Základní zdroj financování pozemkových úprav je státní rozpočet, což je patrné na obr. č. 1.

Obr. č. 1 – Zdroje financování pozemkových úprav (Hladík, 2011)

Ze státních peněz je prostřednictvím pozemkového úřadu proplacena většina činností, ale na nákladech se mohou podílet i vlastníci a další fyzické nebo právnické osoby, které mají zájem na provedení pozemkových úprav. Ze státních prostředků se hradí náklady spojené s přípravou a vypracováním návrhu, náklady na geodetické práce a náklady na realizaci společných zařízení. Dalším zdrojem finančních prostředků je Pozemkový fond ČR. Tyto finanční prostředky jsou přednostně určeny pro katastrální území, která byla v minulosti dotčena nedokončeným scelovacím řízením. Pokud jsou pozemkové úpravy vyvolány stavební činností, hradí stavebník příslušnou část nákladů v závislosti na rozsahu území zasaženého stavbou. Nejčastěji jsou investory staveb Ředitelství silnic a dálnic nebo České dráhy. Některé realizace prvků plánu společných zařízení jsou financovány z rozvojových programů jednotlivých ministerstev. Nezanedbatelná část nákladů je hrazena prostřednictvím strukturálních fondů Evropské unie. Evropská unie nabízí dotační programy pro podporu rozvoje svých regionů (Vlasák, Bartošková, 2007).

Jedna pozemková úprava probíhá přibližně 2 – 5 let v závislosti na velikosti zájmového území, počtu účastníků a složitosti podkladů. Přibližné náklady se pohybují okolo 10 000 Kč na jeden hektar upravovaného území. V této ceně nejsou

zahrnuty náklady na realizaci společných zařízení, které bývají přibližně dvojnásobkem předchozí hodnoty (Vlasák, Bartošková, 2007).

3.12.1 Evropské zdroje financování pozemkových úprav

Program Sapard byl určen pro deset kandidátských zemí. Zkratka Sapard znamená Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova. Jeho cílem bylo zaměřit uchazečské státy na priority společné zemědělské politiky a rozvoje venkova a naučit je používat finanční postupy. V České republice byl program zahájen v dubnu roku 2002. Finance byly určeny na výstavbu a rekonstrukci polních cest, budování ÚSES a protierozní opatření, geodetické práce, nové mapování a vyměřování pozemků (Hladík eds., 2011).

Dalším z Evropských zdrojů je program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. V roce 2004 Česká republika získala možnost čerpat prostředky ze strukturálních fondů EU pro oblast rozvoje venkova a zemědělství. Finance bylo možno čerpat na geodetické práce pro vytvoření návrhu pozemkových úprav, vyměřování pozemků za účelem přesné identifikace vlastnických parcel a vytyčení nově navržených pozemků vycházející ze schváleného návrhu pozemkových úprav a na realizace společných zařízení pozemkových úprav (Hladík eds., 2011).

Program rozvoje venkova 2007 – 2013 je nástrojem pro získání podpory poskytované Evropskou unií pro rozvoj venkova. Prostředky z tohoto programu slouží ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, potravinářství, lesnictví a k rozvoji venkovských oblastí (Hladík eds., 2011).

Program obnovy vesnice byl přijat v květnu roku 1991. Tento program sleduje obnovu rozvoje společenského života na vesnici, hospodářský rozvoj venkova spočívající ve vytváření vhodných pracovních příležitostí, zvýšení životního standardu venkovského obyvatelstva, náprava urbanistické struktury obce a uspořádání okolní venkovské krajiny sledující účelné uspořádání zemědělských pozemků. Úprava krajiny je řešena formou komplexní pozemkové úpravy v návaznosti na projekty územního systému ekologické stability (Dumbrovský, Mezera, 2000)

Žadatelem v těchto programech jsou pozemkové úřady, které zodpovídají za kvalitní a správné dokončení projektů v souladu se všemi evropskými i národními dokumenty, předpisy a pravidly (Hladík eds., 2011).

4 Charakteristika studijního území

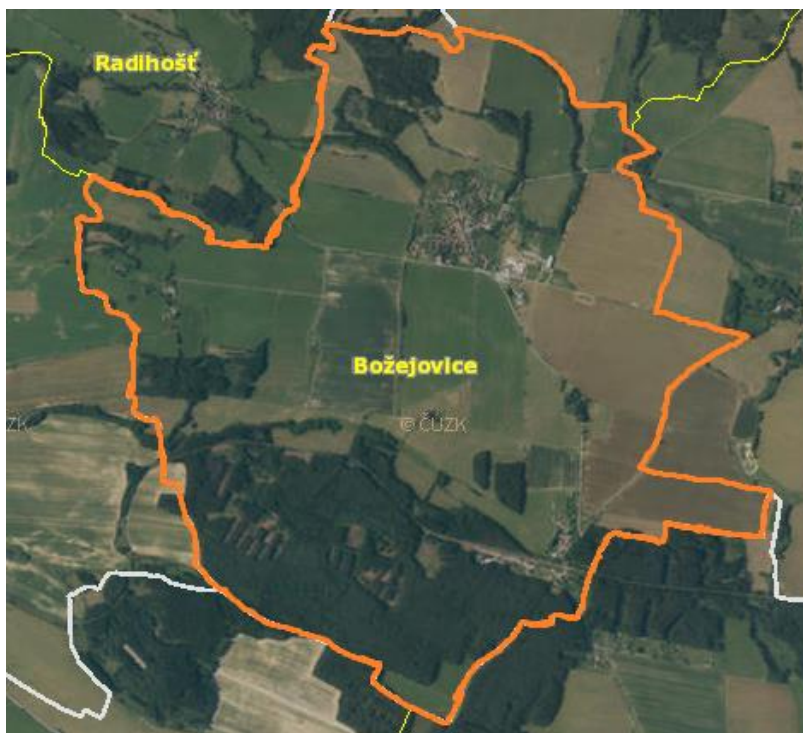
Pro diplomovou práci bylo vybráno katastrální území Božejovice, které se nachází v Jihočeském kraji. Je to vesnice, část města Jistebnice v okrese Tábor. V této vesnici je evidováno 80 adres a trvale zde žije 170 obyvatel, jak uvádějí občané na svých stránkách (Bozejovice.estranky.cz, 2015). Katastrální území má rozlohu 5,99 km². Lokalizaci znázorňuje obr. č. 2.

Obr. č. 2 – Zájmové území (Zdroj: upraveno dle zemepis.com)

4.1 Obecná charakteristika území

Katastrální území Božejovice leží přibližně 12 km severozápadně od Tábora v nadmořské výšce 540 m n. m. Z celkové výměry 598,9 ha zaujímá zemědělská půda výměru 283,22 ha, lesní půda 160,17 ha, vodní a zamokřené plochy 3,75 ha, zastavěné plochy 8,49 ha a ostatní plochy 36,6 ha. Katastrální hranice můžeme vidět na obr. č. 3. V severní části katastru je zastavěné území, které se do pozemkové úpravy nezahrnuje. Lesy se nacházejí převážně v jižní části katastru a patří do oblasti Českomoravská vrchovina. Jehličnaté porosty mají vyšší zastoupení oproti listnatým, přibližně 70 % z celkové lesní plochy. Průměrná lesnatost činí zhruba 26,82 %. Zemědělské plochy tvoří orná pole i trvalý travní porost, doplněná stromořadím a cestami. Do katastrálního území Božejovic spadají Jezviny, malá vesnice, kde je evidováno 8 adres a trvale zde žije jeden obyvatel. Tato vesnička se nachází v západní části katastru (Traval s.r.o., 2013).

Obr. č. 3 – Katastrální hranice Božejovice (Zdroj: upraveno dle geoportal.gov.cz)

4.2 Přírodní a geomorfologické poměry

Božejovice morfologicky patří k Votické pahorkatině. Reliéf je mírně zvlněn s širokými a málo zahloubenými údolími vodních toků, jak uvádí Demek (1987).

4.2.1 Klimatické podmínky

Klimatické poměry jsou dány geografickou polohou území, především nadmořskou výškou a geomorfologií terénu. Ostatní faktory jako např. expozice terénu, návětrná poloha nebo lesní porost se uplatňují pouze lokálně (Traval s.r.o., 2013).

Podle klimatologických charakteristik patří území do klimatického okrsku MT 4, mírně teplý, vlhký. Klimatické regiony, stanovené vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 327/1998 Sb., mají průměrnou roční teplotu 6 – 7°C, roční úhrn srážek 650 – 750 mm vodního sloupce. Zima bývá mírně chladná s normálním počtem ledových dnů a 60 – 100 dnů se sněhovou pokrývkou. Léto bývá krátké s 20 – 30 letními dny (Traval s.r.o., 2013).

Nejbližší srážková stanice se nachází v Jistebnici, kde roční úhrn srážek činí 662 mm. Průměrný úhrn srážek za období duben až září je 408 mm a za období říjen až březen 254 mm. Podle klimatologické stanice v Táboře je průměrná roční teplota vzduchu 7,3 °C a průměrná teplota vzduchu za vegetační období 12,9 °C. Povětrnostní podmínky jsou měřeny také na stanici v Táboře, převládají větry

severozápadní a druhý významný směr větru je jihovýchodní. Podle naměřených hodnot se jedná spíše o méně provětrávané území (Traval s.r.o., 2013).

4.2.2 Geomorfologie a geologie

Z hlediska geomorfologického členění České republiky spadá území do:

Provincie	Česká vysočina
Subprovincie	Česko – moravská
Oblast	Středočeská pahorkatina
Celek	Táborská pahorkatina
Podcelek	Písecká pahorkatina
Okrsek	Milevská pahorkatina

Středočeská pahorkatina je nejrozsáhlejší pahorkatina na území Česka. Jedná se o geologickou oblast, která se nachází na území středních Čech a severní části jižních Čech po obou březích řeky Vltavy. Písecká pahorkatina má členitý, erozně denudační reliéf, který je rozčleněný hluboce zaříznutými údolími řek. Nejvyšším bodem je Velký Mehelník, který měří 633m (Demek, 1987).

Z fyto geografického hlediska patří katastr Božejovic do Votického bioregionu, který se rozkládá na hranici Středočeského a Jihočeského kraje. Bioregion má vyvážené zastoupení kulturních smrčín s částmi listnatých lesů, luk a polí. Charakteristickým rysem celého území je členitost terénu s jihozápadní expozicí. Božejovický potok odvodňuje území z východu na západ a dále jižním směrem do řeky Smutná (Demek, 1987).

4.2.3 Pedologické poměry

Vše, co podmiňuje vznik půdy, usměrňuje jejich vývoj a určuje jejich vlastnosti, nazýváme jako půdotvorné činitele. Řadíme k nim mateční horninu, podnebí, biologický faktor, podzemní vodu a činnost člověka. Vzájemným působením těchto faktorů probíhá půdotvorný proces, jehož výsledkem je vznik půdního typu (Tomášek, 1995).

Božejovice jsou umístěny ve vrchovině, kde převládají hnědozemě illimerizované, oglejené a illimerizované půdy oglejené na svahových hlínách. Přebíhají ve velkých blocích ve střední a západní části území. Půdy mají sprašovou příměs, jsou středně těžké, středně šterkovité nebo slabě kamenité (Traval s.r.o., 2013).

4.2.4 Hydrologické poměry

Božejovice leží v povodí Božejovického potoka, odvodňuje území do říčky Smutná, která tvoří pravobřežní přítok Lužnice. Nachází se zde oblast mělkých podzemních vod a území se sezónním doplňováním zásob. Nejvyšší vydatnost podzemních vod je v období od května do června a nejnižší od září do listopadu. Božejovice jsou v oblasti s průměrným vodohospodářským potenciálem povrchových vod a nenacházejí se v zátopovém území, leží nad hranicí stoletého průtoku (Oplt, 2014).

V území Božejovic se také nachází rybník Horšín. Dříve sloužil jako rekreační. Společně s fotbalovým hřištěm, které je vedle rybníku, byl velmi navštěvovaný. Dnes už slouží pouze jako chovný rybník pro Český rybářský svaz z města Jistebnice. Rybník Horšín zásobuje vodou potok Olší, který odvodňuje východní část katastru a dále se napojuje na říčku Smutná (Traval s.r.o., 2013).

Jak uvádějí občané na svých stránkách (2007), v území byla vyhotovena regulace potoka, protože při každém větším dešti docházelo k rozvodnění a voda vnikala do obydlení. Regulace je vyložena z opracovaného kamene, který se svázel z polí okolo vesnice.

4.3 Podrobný průzkum

Katastrální území se nachází v kopcovité oblasti a je jednou z dvaceti sedmi částí města Jistebnice.

4.3.1 Urbanistický rozbor

Sídlem Božejovice prochází přibližně jihovýchodním směrem silnice třetí třídy, která se dále napojuje na silnici druhé třídy vedoucí z Opařan do Jistebnice. Jižní částí katastru vede železniční trať, která má trasu Tábor – Milevsko – Písek – Ražice.

Zastavěné území obce tvoří převážně zemědělské usedlosti, které jsou doplněny domy drobnějšího charakteru. V sídle nalezneme Hostinec u Školy, divadelní spolek, knihovnu, sbor dobrovolných hasičů, fotbalový klub, místní prodejnu a knihovnu. Byla zde i pošta, která byla zrušena (Bozejovice.estranky.cz, 2015).

Vzdálenost od městských center Tábora nebo Milevska je větší, ale dobré dopravní spojení tuto nevýhodu vyvažuje.

4.3.2 Inženýrské sítě

Zásobování elektrickou energií má ve své správě E.On Česká republika. Prochází zde nadzemní elektrické vedení VVN 110 kV, podzemní kabely nízkého napětí, nadzemní vedení nízkého napětí, nadzemní vedení vysokého napětí a distribuční stanice vysokého a nízkého napětí (Traval s.r.o., 2013).

Nad územím procházejí dva paprsky radioreléových tras veřejné komunikační sítě České radiokomunikace. Procházejí ve směru Ounuz, Jistebnice – Týn nad Vltavou a druhý směr Ounuz, Jistebnice – Bechyně (Traval s.r.o., 2013).

V Božejovicích není vodovod, obyvatelé vlastní studny, na které se napojují malými vodovody. Voda je odváděna částečnou gravitační kanalizací, která je vyústěna několika výústěmi do vodoteče (Traval s.r.o., 2013).

4.3.3 Krajina a ekologická stabilita území

Kostru ekologické stability v Božejovicích tvoří vodní toky a vodní plochy, mokřiny, vlhké louky, prameniště a lesní celky. Tyto prvky jsou nejcennější pro kostru ekologické stability a jsou zdrojem biodiverzity prostředí (Traval s.r.o., 2013).

Podle územního plánu se v území nachází významný krajinný prvek. Jedná se o chráněné ložiskové území. Mezi Božejovicemi a Drahněticemi jsou ložiska cihlářské suroviny. Jedno ložisko má plochu 28,55 ha a druhé 10,29 ha. Vyskytuje se zde radonové riziko vysokého stupně a na jižním okraji středního stupně objemové aktivity radonu v půdním vzduchu.

Již několik let se jedná o možném umístění hlubinného úložiště jaderných odpadů na území Božejovic. Toto území bylo vymezeno jako jedno z potenciálně vhodných úložišť v Jižních Čechách. V území proběhla již řada geologických a dalších průzkumů. Obyvatelé nejen Božejovic, ale i okolních sídel se bouří proti tomuto úložišti a před několika lety proběhlo i několik protestních akcí. Plánování jaderného úložiště je několikaletou záležitostí. Doufáme, že během těchto let se najde jiné řešení a úložiště jaderného odpadu zde nevznikne.

5 Metodika

Metodika popisuje výběr zájmového území, metody sběru dat, metody analýzy dat, terénní průzkum a charakterizuje použité podklady včetně postupu zpracování výsledků.

První část diplomové práce je zaměřena na získání dat scelovacího řízení, komplexní pozemkové úpravy v Božejovicích, terénním průzkumu a pořízení fotodokumentace území.

Druhou část doplňuje dotazníkové šetření, jehož účelem je zjistit, zda byly obyvatelé vesnice spokojeni s krajinou a uspořádáním pozemků před úpravou, nebo jestli uvítali nové řešení formou komplexní pozemkové úpravy. Pro účely této diplomové práce byli vybráni obyvatelé vesnice a vlastníci, kteří vstupují do pozemkové úpravy, mají představu o předchozím a novém uspořádání území.

5.1 Výběr zájmového území

Pro vypracování diplomové práce jsem si vybrala katastrální území Božejovice v Jihočeském kraji v okrese Tábor. Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si vybrala toto území, je, že Božejovice dobře znám, protože bydlím v 5 km vzdálené vesnici. O nedokončeném scelovacím řízení jsem se dozvěděla na Pozemkovém úřadu v Táboře a zaujal mě nápad porovnání s pozemkovou úpravou. Proces scelování i proces pozemkové úpravy je odlišný, proto se pokusím specifikovat rozdíly mezi nimi a zhodnotit jejich provedení v území.

5.2 Sběr a analýza dat

Základním zdrojem dat byl Krajský pozemkový úřad v Táboře, který mi poskytl dokumentaci komplexní pozemkové úpravy Božejovice a data ke scelovacímu řízení z Katastrálního úřadu pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích. Údaje o uživatelích zemědělské půdy v katastru jsem získala z databáze Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

Použité podklady pro analýzu dat tvoří:

1. Dokumentace scelovacího řízení,
2. dokumentace komplexní pozemkové úpravy,

3. data o uživatelích zemědělské půdy a jejich připomínky,
4. mapové podklady.

Během analýzy dat byly získány informace o zájmovém území, např. výměra obvodu, počet vlastnických parcel před pozemkovou úpravou a po ní, prvky plánu společných zařízení, prvky ÚSES apod.

5.3 Terénní průzkum

Během seznamování s projektovou dokumentací proběhl také průzkum terénu. Cílem průzkumu bylo zhodnocení potřebnosti pozemkové úpravy. Pozemková úprava v území ještě nebyla realizována. Zjišťováním stavu území jsem odhalila akumulaci vody v místech, kde by být neměla. Je důležité sledovat technický stav odvodnění pozemků, funkčnost svodných příkopů podél cest a stav koryt vodních toků. Dále jsem zjišťovala potřebnost cestní sítě a její úpravu. Podél cest jsem si všímala rostoucí zeleně. Také bylo třeba zhodnotit dostatečnost prvků územního systému ekologické stability, zda jsou v území v dostatečné míře a jejich vzájemná návaznost. Dalším důležitým prvkem je degradace půdy, kdy zjišťujeme projevy vodní a větrné eroze. V neposlední řadě musíme sledovat dochované znaky krajinného rázu.

5.4 Zpracování výsledků

Mapové výstupy byly vyhodnoceny v programu MicroStation V8. Bylo provedeno vyhodnocení počtu parcel v katastrálním území v závislosti na scelovacím řízení a pozemkové úpravě.

Výsledky dotazníkového šetření byly zpracovány v programu Microsoft Office 2010 pomocí Microsoft excel. Pomocí programu byly vytvořeny grafy pro přehlednou prezentaci výsledků dotazníkového šetření.

6 Současný stav řešené problematiky

V následující části práce popíši proces scelovacího řízení a proces komplexní pozemkové úpravy v Božejovicích.

6.1 Scelovací řízení v k.ú. Božejovice

Scelovací řízení bylo prováděno podle Vládního nařízení 171/1940 Sb., o scelování hospodářských pozemků a o jiných úpravách pozemkové držby ze dne 19. května 1939.

6.1.1 Historie vesnice

První zmínky o vesnici se objevují z roku 1262, kdy byla majetkem pánů z Rožumberka, ale od roku 1537 byla přičleněna k Jistebnici a patří k ní dodnes. Původní název obce byl Bazejovice až do roku 1923, kdy se na základě ministerstva vnitra změnil na Božejovice. Roku 1956 bylo národním výborem ujednáno o založení JZD a roku 1959 byl postaven kravín. Na návsi byl zřízen dostatečný prostor pro projíždějící auta, traktory i autobusy. Tento prostor byl zajištěn demolicí domu roku 1963 a byla postavena nová silnice do vedlejší vesnice Svoříž. Koncem roku 1966 byla dostavena budova pro jednotu, která je využívána i dnes. Vzhledem k nízkému počtu žáků byla roku 1976 zrušena místní škola a roku 2002 byl ukončen provoz mateřské školy. U školy bylo postaveno víceúčelové hřiště, jehož stavba byla dokončena roku 1990 (Bozejovice.estranky.cz, 2015).

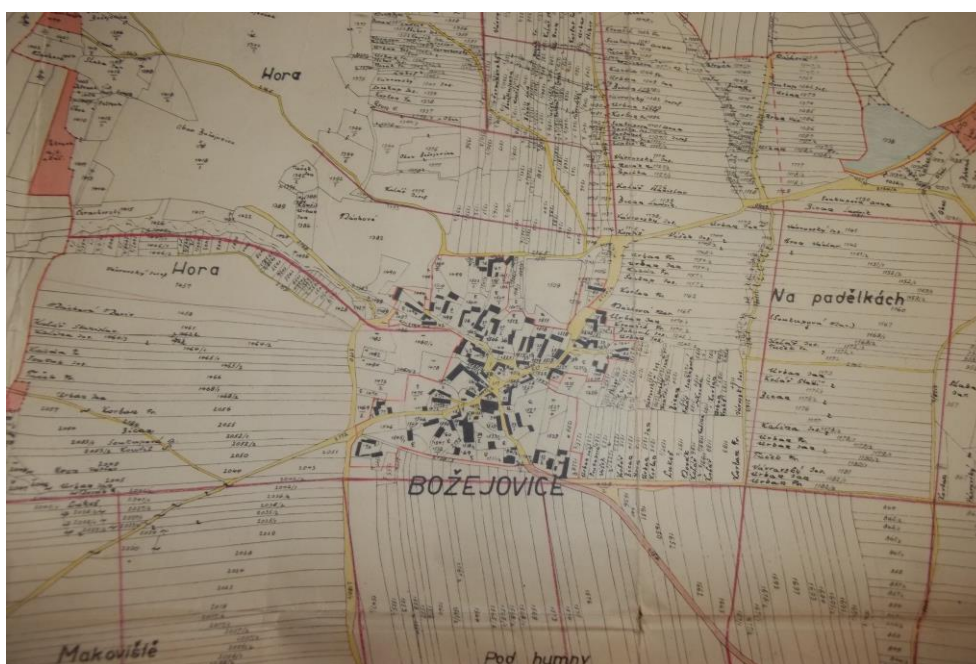
6.1.2 Zahájení scelovacího řízení

Scelovací řízení bylo zahájeno na žádost zájemců z obce. V příloze č. 4 můžeme vidět pozvánku na schůzi scelovacího výboru. Někteří majitelé měli svůj majetek rozptýlen až na 82 parcelách, proto zemská komise pro agrární operace v Praze žádosti vyhověla. Dne 21. října 1941 nabylo rozhodnutí ministerské komise pro agrární operace právní moci. Výkonem scelení byl zemskou komisí pověřen místní komisař pro agrární operace s účinností od 1. října 1942 (Scelování, 1941).

Místní komisař provedl v září roku 1944 třídění a ocenění pozemků. Do scelovacího obvodu byly pojaty hospodářské pozemky z katastrálního území Božejovice o ploše 406 ha. Za účelem zřízení společných zařízení byly zabrány pozemky o celkové výměře 62 ha. Dále bylo zabráno se souhlasem držitelů 43 ha za účelem úpravy hranic lesů. Scelovací území má celkovou plochu 511 ha. Ze scelovacího řízení byla

vyloučena místní trať o výměře 12 ha a trať Piňhaví v jižní části katastru o celkové ploše 135 ha (Scelování, 1944).

V Božejovicích bylo do scelovacího řízení zahrnuto 64 přímých účastníků. Počet všech parcel včetně silnic, cest a příkopů v celém katastru Božejovic bylo 1612, z toho 1530 pozemkových a 82 stavebních, které byly také do scelování zahrnuty. Ze scelování bylo úplně vyloučeno 181 pozemkových a 77 stavebních parcel. Na obr. č. 4 si můžeme všimnout, že počet parcel před zahájením scelovacího řízení byl opravdu velký (Scelování, 1944). Návrh pozemků po scelení můžeme vidět v příloze č. 2.

Obr. č. 4 – Stav pozemků před zahájením scelovacího řízení (Scelování, 1944)

6.1.3 Podklady scelovacího řízení

Plošný obsah parcel byl převzat z údajů katastrálního měřického úřadu z parcelního protokolu. Jako podklad držebnostních práv přímých i nepřímých účastníků sloužila pozemková kniha (Scelování, 1944).

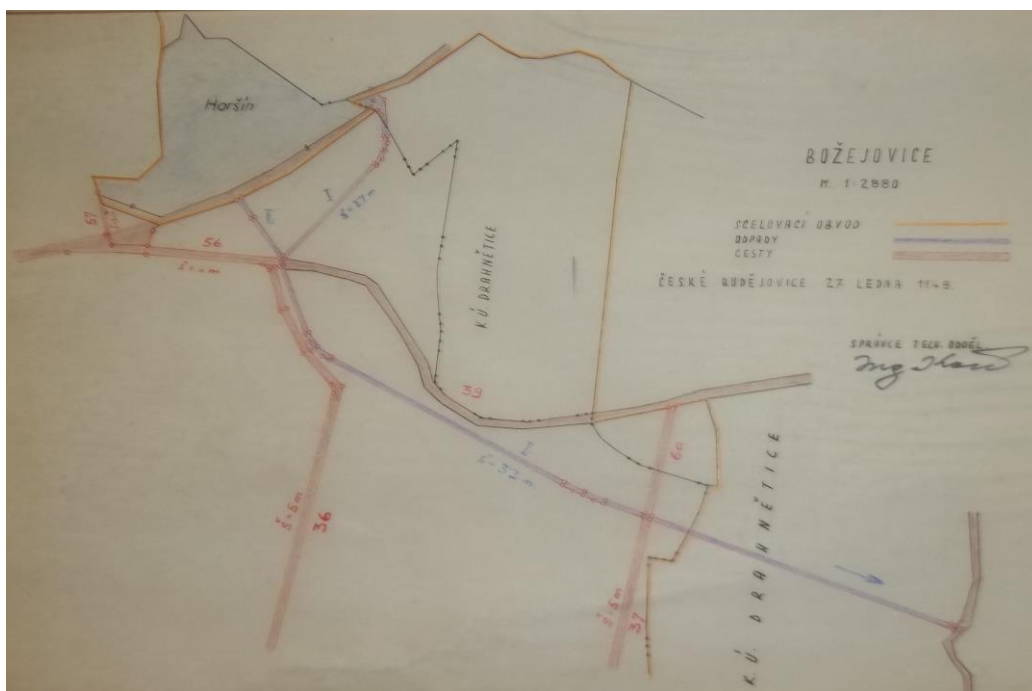
Ocenění a třídění pozemků bylo provedeno na podkladě dobrozdání místního odhadce, 5. třídníků a 5. náhradníků, kteří byli vzati do přísahy za dozoru úředního odhadce (Scelování, 1944).

6.1.4 Úprava vodních poměrů

V katastrálním území Božejovic byla spousta nedostatků, které bylo nutné odstranit. V severní části území má terén značné výškové rozdíly, proto srážkové vody

způsobovaly tvoření hlubokých koryt strží. Závady byly odstraněny postupným zalesňováním úzkých údolí a byla provedena regulace v zastavěném obvodu obce. Také byla provedena drenáž silně zamokřených polí a zbahněných luk v jižní části katastru. Dalším problémem byly odtoky povrchové vody, protože zde nebyly vybudovány příkopy pro odvod vody, nebo měly nedostatečný profil. Majitelé luk vytvářeli jen drobné stružky, aby nedocházelo k roztříštění pozemků na další části. V rámci scelování byl vytvořen meliorační projekt, který má za úkol odvedení povrchových vod do navržených odpadů a při nových cestách byly navrženy cestní příkopy (Scelování, 1944).

Při projektování všech odpadů bylo dbáno, aby byly odpady umístěny do nejnižších míst terénu, aby bylo umožněno snadné svedení vod z okolí a současně bylo přihlíženo k potřebám scelování, aby nevznikaly nevhodné tvary pozemku pro jejich obhospodařování. V rámci scelování byl vytvořen luční odpad v jižní části území, přítok lučního odpadu, odpad ze strže, který je asi 30 m pod začátkem lučního odpadu a odpad od rybníku Horšín, který navazuje na odpad z Drahnětic, jak můžeme vidět na obr. č. 5, kde je odpad znázorněn modře. Pro návrh příčného profilu bylo odtokové množství počítáno podle Ganguillet – Kutterova vzorce. V rozpočtu na tyto odpady byly zahrnuty zemní práce, opevnění a zřízení nezbytných objektů. Celkové stavební náklady byly 718.000 Kčs (Scelování, 1944).

Obr. č. 5 – Odpad od rybníku Horšín (Scelování, 1944)

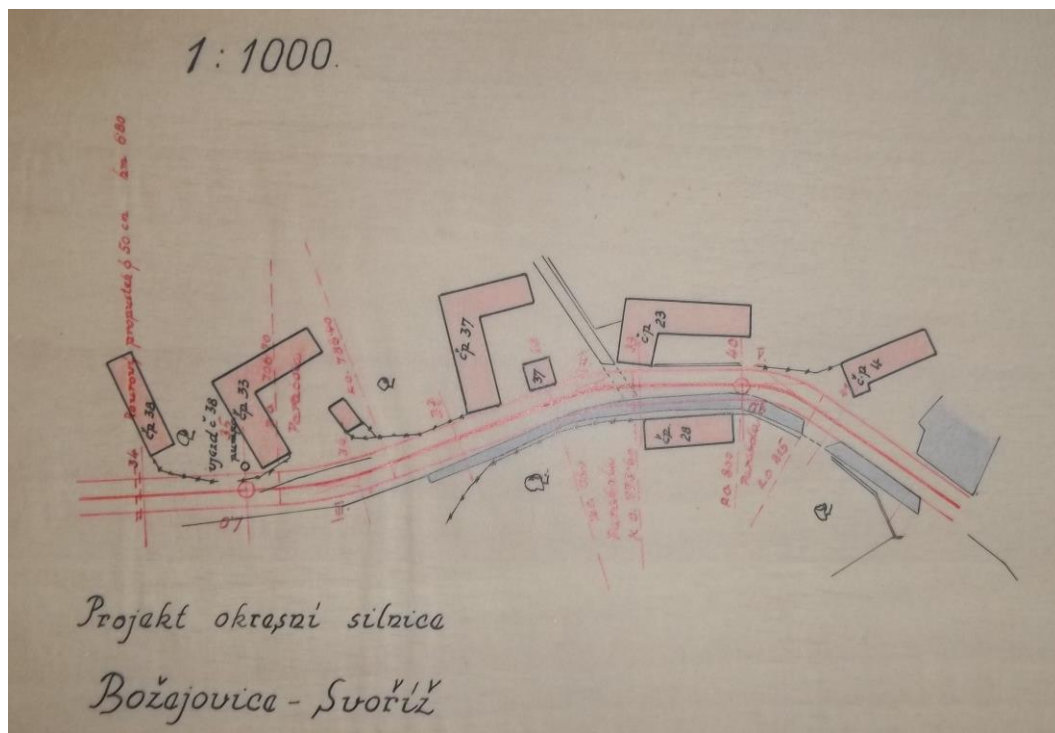
6.1.5 Žádost na úpravu odpadů

Účastníci scelování pozemků, zastoupeni scelovacím výborem, roku 1950 předložili národnímu výboru žádost na úpravu odpadů a cestních příkopů. Podle předloženého projektu se mají provést úpravy lučního odpadu, přítoku v lukách, přítoku ze Strže a odpadu z rybníka Horšín. Znalecký posudek potvrzuje, že úpravy odpadů zlepší odtokové poměry ve scelovaném území. Bude proveden dostatečný profil pro odvedení vod, takže nebude docházet k rozlévání po zemědělských pozemcích. Veškeré vody budou zřízenými odpady vyvedeny do stávajícího lučního odpadu o upraveném a dostatečně prostorném korytě (Scelování, 1950).

6.1.6 Projekt plánu společných zařízení

Technické oddělení místního komisaře pro agrární operace v Táboře vypracovalo projekt společných zařízení. Zemský národní výbor navrhl nové komunikace vyššího řádu a částečnou rekonstrukci již existujících cest (Scelování, 1950).

Ve scelovacím území byly navrženy tři veřejné komunikace, které spojují Božejovice s okolními vesnicemi, např. se Svořicí, kterou můžeme vidět na obr. č. 6. Také bylo navrženo mnoho nových polních cest a bylo navrženo zřízení hospodářských cest v různých šířkách (Scelování, 1950).

Obr. č. 6 – Projekt okresní silnice Božejovice – Svoříz (Scelování, 1950)

Technické oddělení ze správy okresních silnic v Táboře prohlásilo, že nemá proti projektu plánu společných zařízení námitek. U silnice vedoucí do Jistebnice je nutné rozšíření ve dvou místech, které provede okres na své náklady a pozemky pro potřebné rozšíření poskytne obec Božejovice zdarma. Pro novostavby okresních silnic je nutné zajistit finanční zdroje ze státních nebo zemských prostředků za přispění zúčastněných obcí. Potřebné pozemky budou při scelování rezervovány jako veřejný statek (Scelování, 1950).

U cesty vedoucí do Radihoště vznikl problém, protože vede velmi šikmo ke směru potoku. Bylo by nutné vybudovat nákladný most nebo vysoký silniční násyp s dlouhým propustkem aby nedocházelo k nadržování vody, případně i k zaplavení dolních komunikací a stavení v obci. Zástupci obce Radihošť trvají na provedení silničního spojení osady Radihošť s Božejovicemi. Pokud nebude návrh této silnice schválen, odmítají dát souhlas se zrušením nebo přeložením dosavadní spojovací cesty. Dále požaduje, aby nebylo podnikáno nic, co by mohlo zdražit nebo oddálit vybudování nové silnice, která je pro občany z Radihoště životní nutností. Předseda scelovacího výboru ale žádal, aby nebyl brán ohled na cestu do Radihoště a bylo pokračováno ve scelovacích pracích (Scelování, 1950).

Projekt plánu společných zařízení v Božejovicích, který byl předložen při jednání 11. dubna 1947 byl schválen a jeho provedení bylo povoleno s mírnými úpravami. Projekt nových cest byl v přírodě vytyčen a po stránce účelnosti a vhodnosti přezkoušen. Zástupce z Radihošti požaduje, aby bylo rozhodnutí o plánu společných zařízení odsunuto kvůli vyřešení proveditelnosti silnice z Božejovic do Radihošti, ale tomu nelze vyhovět, protože hlavním účelem scelovacího řízení je provést scelení pozemků (Scelování, 1948).

6.2 Komplexní pozemková úprava v k.ú. Božejovice

Roku 2007 byla zahájena komplexní pozemková úprava v katastrálním území Božejovice k vyřešení nedokončeného scelovacího řízení. O pozemkovou úpravu požádali tři vlastníci, kteří v katastrálním území vlastní téměř 19 % z celkové výměry zemědělské půdy (Eagri, 2009).

6.2.1 Základní údaje

Objednatel pozemkové úpravy byl pozemkový úřad v Táboře a projekční firma, která ji zpracovávala je TRAVAL, s.r.o. v Českých Budějovicích. Smlouva na základě

výběrového řízení byla uzavřena dne 17. 10. 2008 (Eagri, 2009). Další základní údaje jsou uvedeny v tab. č. 1.

Celková výměra obvodu pozemkové úpravy	689 ha
Počet vlastnických parcel před zahájením	1647
Počet vlastnických parcel po ukončení	636
Počet listů vlastnictví při úvodním jednání	182
Počet účastníků k datu vyložení soupisu nároků	192
Půda na společná zařízení od státu	9,53 ha
Půda na společná zařízení od obce	30,74 ha
Půda na společná zařízení od vlastníků	3,52 ha
Náklady na etapy návrhu	4 164 790 Kč
Náklady na geometrické plány a digitální katastrální mapu	526 400 Kč

Tab. č. 1 – Základní údaje o pozemkové úpravě v Božejovicích (Eagri, 2009)

6.2.2 Podklady pozemkové úpravy

Jako mapové podklady byly použity mapy v měřítku 1: 5 000, mapy katastru nemovitostí a pozemkového katastru, zákres odvodněných ploch, základní mapa ČR v měřítku 1: 10 000 a 1: 25 000, územní plán obce Božejovice a ortofotodokumentace území (Traval s.r.o., 2013).

Pozemkový úřad v Táboře předal zpracovateli písemné podklady výměnného formátu katastru nemovitostí. Z těchto souborů byly vybrány potřebné písemné výstupy. Dále byla předána písemná vyjádření správců inženýrských sítí a ostatních dotčených organizací (Traval s.r.o., 2013).

Jako digitální podklady byly použity mapy pokrývající řešené území a mapy BPEJ bonitovaných půdně ekologických jednotek (Traval s.r.o., 2013).

Obvod řešeného území byl určen po hranicích stávajícího katastrálního území Božejovice, vypuštěn byl intravilán obce, plochy zastavěného a zastavitelného území stanovené územní plánem (Traval s.r.o., 2013).

6.2.3 Ohrožení půdy vodní erozí

Při výpočtu vodní eroze byla použita rovnice Wischmeier – Smithova. V řešeném území se vyskytují převážně středně hluboké půdy 30 – 60 cm. Přípustná hodnota ročního smyvu je 4 t/ha/rok. Výpočet smyvu půdy byl zvolen na svažitéch pozemcích s ornou půdou. V osevním postupu používaném v Božejovicích převládají obilniny v zastoupení 55 %, dále kukuřice 30 %, píce 5 % a jeteloviny 5 %.

Celkem bylo počítáno 15 odtokových linií, z kterých 6 nevyhovělo přípustné hodnotě. Průměrný erozní smyv za řešené území je 3,35 t/ha/rok (Traval s.r.o., 2013).

6.2.4 Nároky vlastníků

V březnu roku 2011 byly zpracovány nároky vlastníků. Počet listů vlastnictví zahrnutých do obvodu pozemkové úpravy bylo 182. Pro stanovení nároků jednotlivých vlastníků byla použita data SPI (soubor popisných informací). Jako grafický podklad byly použity rastry map pozemkového katastru a katastru nemovitostí. Pro ocenění pozemků byl použit platný cenový předpis a přiřazení kultur bylo provedeno podle skutečného stavu. Stanovení vzdálenosti pozemků původních a nově navržených bylo provedeno vzdušnou čarou od budovy pošty v obci Božejovice. Opravný koeficient vyšel 0,998940 a tímto koeficientem byly přepočítány pozemky všech vlastníků (Traval s.r.o., 2013).

6.2.5 Plán společných zařízení

V území Božejovic v západní části lesního ekosystému se nachází biocentrum. V prostoru dominuje smrk na ploše 78 % ve věku 5 – 105 let. Plochu 20 % zaujímá borovice, která je ve stejném věkovém složení. Zbývající plochy doplňuje břiza a modřín. V návrhu opatření bylo doporučeno při obnově zabezpečit druhovou skladbu odpovídající stanovišti a změnu dřevinné skladby podpořit kvalitním maloplošným výběrem (Traval s.r.o., 2013).

V území se nacházejí také dva biokoridory. Jeden biokoridor je dlouhý 1 200 m v základní šířce 20 m. Biokoridor vede v toku lokální vodoteče a je doprovázen lesem s výrazným podílem olše a vrby. V návrhu opatření bylo doporučeno přeměnit intenzivní louku na extenzivní způsob hospodaření a vytvořit přirozenou skladbu. Druhý biokoridor vede přes ornou půdu a část úseku vede v lese. V návrhu je doporučena změna orné půdy na louku, biokoridor zatravnit a výhledově dosadit dřeviny místního charakteru. Na kontaktu s polními kulturami je doporučeno vytvořit travní pás proti půdním splachům v šířce alespoň 30 m (Traval s.r.o., 2013).

Dále bylo v plánu společných zařízení navrženo 10 nových cest a rekonstrukce cest stávajících. Také byly navrženy nové hospodářské sjezdy, oprava propustků a obnova železničního přejezdu. Navržena byla i cyklotrasa vedoucí nad obcí (Traval s.r.o., 2013).

6.2.6 Návrh nového uspořádání pozemků

V srpnu roku 2013 schválil pozemkový úřad návrh komplexní pozemkové úpravy. Schválený návrh je závazným podkladem pro rozhodnutí pozemkového úřadu o výměně nebo přechodu vlastnických práv. Ve většině případů byla dodržena kritéria přiměřenosti ceny, výměry a vzdálenosti. Pouze u některých vlastníků kritéria nebyla dodržena, ale s umístěním pozemku souhlasili (Traval s.r.o., 2013).

V srpnu roku 2013 se konalo závěrečné jednání komplexní pozemkové úpravy v Božejovicích. Na tomto jednání byly zhodnoceny výsledky pozemkových úprav a účastníci byli seznámeni s návrhem. Pozemková úprava byla zahájena z důvodu nedokončeného scelovacího řízení. Cílem úprav bylo uspořádání vlastnických práv k pozemkům, pozemky se prostorově a funkčně upravily, sloučily se pozemky jednoho vlastníka a vytvořili vhodné tvary. Vyřešila se přístupnost pozemků a vyrovnání jejich hranic. Současně se vytvořily podmínky k racionálnímu hospodaření, k ochraně půdního fondu a zvýšila se ekologická stabilita krajiny. Dále byla provedena obnova katastrálního operátu a byly vytvořeny nové listy vlastnictví (Traval s.r.o., 2013). Návrh nového uspořádání pozemků můžeme vidět v příloze č. 6.

6.2.7 Fotodokumentace

Pozemková úprava zatím nebyla realizována. Při průzkumu terénu a fotodokumentaci území jsem si všímala spíše míst, která nám naznačují, že je pozemková úprava v území potřebná.

Na následujících obrázcích můžeme vidět potřebu úpravy a realizace svodných příkopů.

Foto č. 1 - Nutná úprava svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).

Foto č. 2 – Nutná úprava svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).

Foto č. 3 – Prohloubení svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).

Foto č. 4 – Nutná úprava svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).

Foto č. 5 – Nutná úprava svodného potrubí (Zdroj: vlastní, 2014).

Na následujících obrázcích můžeme vidět potřebnou úpravu cestní sítě a sjezdů z polí.

Foto č. 6 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).

Foto č. 7 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).

Foto č. 8 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).

Foto č. 9 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).

7 Výsledky

Cílem práce bylo porovnat vliv pozemkových úprav na krajinu katastrálního území Božejovice v roce 1942 a v současnosti, po ukončení komplexní pozemkové úpravy v roce 2013. Protože pozemková úprava ovlivňuje především konkrétní katastrální území, pro které byla zahájena a tudíž také krajinu, kterou vnímá určitá skupina obyvatel, rozhodla jsem se provést dotazníkové šetření, abych zjistila, jak jsou spokojeni obyvatelé s okolní krajinou a jaký mají názor na pozemkové úpravy.

7.1 Průběh scelovacího řízení a KoPÚ v k.ú. Božejovice

V tab. č. 2 vidíme přehled hodnot, které vstupovaly do scelování a do komplexní pozemkové úpravy.

	Scelování 1942	KoPÚ 2013
Počet vstupních parcel	1612	1642
Konečný počet parcel	-	636
Počet účastníků	64	192
Celková zahrnutá plocha [ha]	406	689

Tab. č. 2 – Přehled vstupních a výstupních hodnot (Eagri, 2009, Traval s.r.o., 2013).

Z tabulky je patrné, že scelování nemělo takový účinek, jaký se předpokládal. Protože nebylo dokončeno, nemůžeme určit, jaký byl konečný počet parcel po scelení. Počet vstupních parcel je u obou období podobný, ale počet účastníků v roce 2013 více než dvojnásobný. Počet účastníků je více než dvojnásobný pravděpodobně kvůli postupnému dědění a rozdělování pozemků více vlastníkům. Celková zahrnutá plocha zájmového katastrálního území se od roku 1942 také zvětšila.

7.2 Vstupní podklady pro scelovací řízení a KoPÚ v k.ú. Božejovice

Vstupní podklady byly v roce 1942 dostupné pouze v tištěné (papírové) podobě. Čitelnost takových podkladů mohla být horší. Velkým úskalím v tomto období bylo, pokud došlo ke ztrátě podkladů, jen těžko se získávaly zpět. Dostupné podklady ze scelovacího řízení z roku 1942 byly částečně psané německy. Některé uvedené výpočty nebyly pojmenovány, proto můžeme jen těžko odhadnout, o jaké výpočty se jednalo. Mapy byly zpracovávány ručně, ale velmi kvalitně. Kvalitu ručně zpracované mapy můžeme vidět v příloze č. 5.

V současnosti využívané podklady jsou většinou v elektronické podobě a dobře čitelné. Dnes jsou všechny soubory zálohované a nemělo by dojít k jejich znehodnocení. Díky elektronickým podkladům je práce snazší, rychlejší a efektivnější.

Tabulka č. 3 uvádí hlavní vstupní podklady, které se používaly v rámci scelování a které jsou využívány v současnosti.

	Scelování 1942	KoPÚ 2013
Vstupní podklady	<ul style="list-style-type: none"> - pozemková kniha - parcelní protokol - topografické mapy - snímky hranic katastru 	<ul style="list-style-type: none"> - mapy pozemkového katastru a katastru nemovitostí - základní mapa ČR - územní plán - ortofotodokumentace - písemné podklady výměnného formátu katastru nemovitostí - mapy bonitovaných půdně ekologických jednotek

Tab. č. 3 – Seznam vstupních podkladů jednotlivých řízení (Vlasák, Bartošková, 2007)

7.3 Návrhová řešení

Z tabulky č. 4 je patrné, že již v rámci scelovacího řízení v roce 1942 byla pozornost zaměřena primárně na ochranu půdy, vody a vegetace a dále na zpřístupnění pozemků a cestní sítě jako takové, stejně jako je tomu v současné době v rámci komplexních pozemkových úprav.

Navržením prvků uvedených v tabulce č. 4 a jejich následnou realizací jak v období scelovacího řízení, tak v současnosti při KoPÚ, by bylo dosaženo pozitivního vlivu na krajinu, tj. na ekologickou stabilitu, fragmentaci krajiny či krajinný ráz.

	Scelování 1942	KoPÚ 2013
Navržené prvky	<ul style="list-style-type: none"> - zalesnění údolí - drenáž polí - regulace potoka - odpady (luční, ze strže, od rybníku) - cestní příkopy - polní cesty - veřejné komunikace 	<ul style="list-style-type: none"> - biocentrum - dva biokoridory - oprava propustků - cestní příkopy - deset nových cest - rekonstrukce stávajících cest - nové sjezdy z polí - obnova železničního přejezdu - cyklotrasa

Tab. č. 4 – Přehled navržených prvků (Scelování, 1944, Traval s.r.o., 2013)

7.4 Celkové hodnocení

Průběh scelovacího řízení stejně jako průběh komplexní pozemkové úpravy je v podstatě totožný. Na základě shromážděných podkladů jsou stanoveny základní vstupní údaje (počet parcel, počet účastníků řízení, počet vlastníků, rozloha zahrnuté půdy apod.), se kterými je dále pracováno. Cílem obou procesů je nejen řešení vlastnických vztahů, ale pozornost je v obou případech věnována i samotné krajině a způsobům jejího využívání (přístupnost, prostupnost, propojení území, ochrana půdy, vody, vegetace apod.). V neposlední řadě je třeba zmínit, že u obou forem by mělo při dokončení procesu, ať scelovacího nebo procesu KoPÚ, dojít k obnově katastrálního operátu, vytvoření nových listů vlastnictví a zpřehlednění údajů.

Vstupní podklady jsou víceméně také totožné, jedná se o textové a mapové podklady, jejichž rozsah, kvalita či dostupnost odpovídá dané době.

Vliv pozemkových úprav na krajinu je všeobecně považován za kladný a přínosný. V případě zájmového území Božejovice však nelze detailněji zhodnotit vliv konkrétních navržených prvků na krajinu, vzhledem k nedokončenému scelovacímu řízení a tudíž nedokončené realizaci navržených prvků. Můžeme se tedy jen domnívat, v závislosti na povaze navržených prvků z tab. č. 4, že v případě realizace, by byla krajina k.ú. Božejovice v 50 letech 20. století pozitivně ovlivněna.

Stejně je tomu i v případě KoPÚ. Projektová dokumentace má velký rozsah, jelikož řeší celé katastrální území, a proto dochází k návrhu velkého množství prvků plánu společných zařízení a přestože je KoPÚ ukončena, je realizován jen zlomek z celkového počtu navržených opatření nebo nedojde k realizacím vůbec. To se netýká jen vybraného zájmového území, ale většiny katastrálních území s ukončenou KoPÚ v České republice. Hlavní příčinou, proč nedochází k realizaci všech prvků, je především nedostatek finančních prostředků. Více o stavu realizovaných prvků hovoří např. Placáková (2013), Okénka (2014) nebo Kovář (2014).

Podle Placákové (2013) bylo v okrese Prachatice ve vybraných 5-ti k.ú. průměrně realizováno 74,2 % cestní sítě a 94 % protierozních opatření, což je poměrně velké procento úspěšnosti. Naopak podle Okénky (2014) bylo v okrese Hodonín ve vybraných 5-ti k.ú. průměrně realizováno pouze 20,6 % všech navržených prvků. Např. v k.ú. Vlkoš bylo navrženo 119 prvků a realizováno pouhých 25. Tvrzení, že prvků bývá navrženo hodně, ale realizováno málo dokládá i Kovář (2014), kdy bylo

v okrese Jičín ve vybraných 5-ti k.ú. realizováno průměrně 24 % cestní sítě a 36 % protierozních opatření.

Přesto se však můžeme domnívat, že i v tomto případě, povaha navržených prvků naznačuje, že jejich realizací by byla krajina v zájmovém k.ú. Božejovice pozitivně ovlivněna.

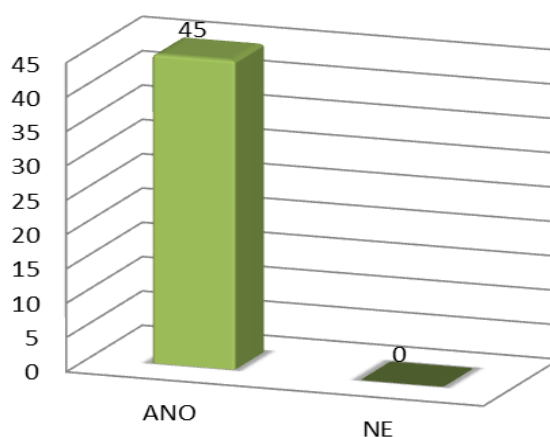
7.5 Výsledky dotazníkového šetření

Mezi respondenty byli obyvatelé vesnice, uživatelé zemědělské půdy v obvodu pozemkové úpravy. Na dotazník odpovědělo 45 respondentů z celkového počtu 133 oprávněných subjektů zahrnutých do komplexní pozemkové úpravy. Ukázka dotazníku je v příloze č. 1.

1. Byli jste dostatečně informováni z Pozemkového úřadu, co to pozemková úprava je?

První otázka měla zjistit, zda měli vlastníci zemědělské půdy dostatečné informace o pozemkové úpravě. Výsledek je jednoznačný a všichni účastníci dotazníkového šetření se shodli na odpovědi ano, jak vidíme na obr. č. 16. Z toho vyplývá, že pozemkový úřad v Táboře odvedl výborně svoji práci a účastníkům dostatečně vysvětlil, proč je pozemková úprava důležitá.

Informovanost o pozemkových úpravách

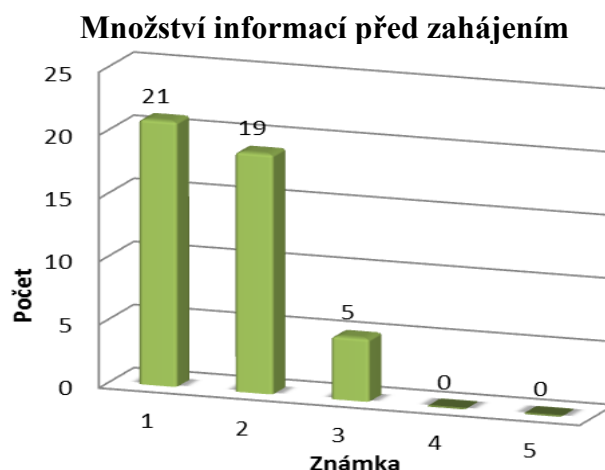

Obr. č. 7 – Informovanost o pozemkových úpravách.

2. Ohodnoťte množství informací o pozemkových úpravách před zahájením.

Druhá otázka měla zjistit, jak uživatelé hodnotí množství informací, které dostali od Pozemkového úřadu před zahájením pozemkových úprav. Na tuto otázku

respondenti odpovídali oznámkováním jako ve škole, kdy měli na výběr hodnocení 1 – 5. Většina respondentů množství informací ohodnotila na výbornou a téměř stejné množství respondentů ohodnotilo informovanost známkou 2. Pouze pět respondentů ohodnotilo známkou 3 a nikdo neuvedl známku 4 a 5, jak vidíme na obr. č. 17. Průměrná známka této odpovědi je 1,64

Obr. č. 8 – Množství informací před zahájením pozemkové úpravy.

3. Ohodnot'te množství informací o pozemkových úpravách během zpracovávání.

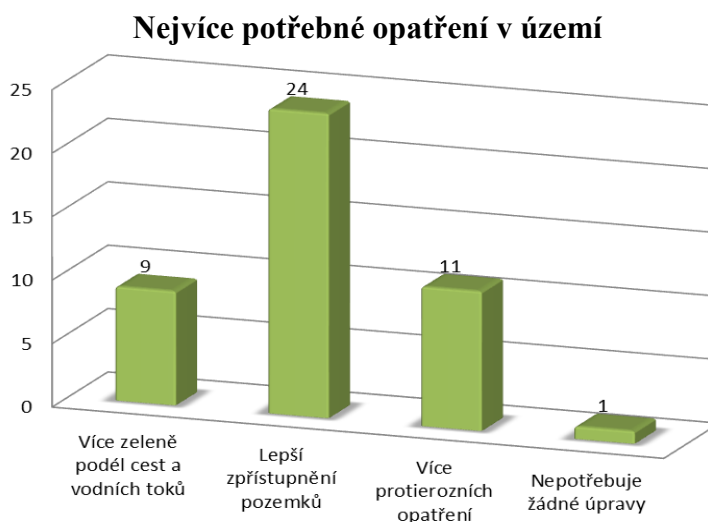
Třetí otázka měla zjistit, jak uživatelé hodnotí množství informací, které dostali od Pozemkového úřadu během zpracovávání pozemkové úpravy. Respondenti odpovídali stejně jako v předchozí otázce, tudíž jsou výsledky totožné. Průměrná známka je 1,64. Výsledek vidíme na obr. č. 18.

Obr. č. 9 – Množství informací během zpracovávání pozemkové úpravy.

4. Co si myslíte, že krajina ve Vašem území potřebuje nejvíce?

Další otázka měla zjistit, co si uživatelé půdy myslí, že je nejvíce potřebné v jejich území. Nejvíce respondentů odpovědělo, že krajina v jejich území nejvíce potřebuje lepší zpřístupnění pozemků. Tuto možnost zaškrtnla přibližně polovina dotázaných. Více protierozních opatření považují za další nejvíce potřebné. Na třetím místě se umístila odpověď více zeleně podél cest a vodních toků. Pouze jeden uživatel se domnívá, že krajina nepotřebuje žádné úpravy. Podle předchozích odpovědí se dá usoudit, že tento jeden uživatel má malý pozemek, který je pro něj přístupný a nemá žádné problémy při obhospodařování, nebo svůj pozemek pronajímá a nemá žádné potřeby pro zlepšení v území. Výsledky vidíme na obr. č. 19.

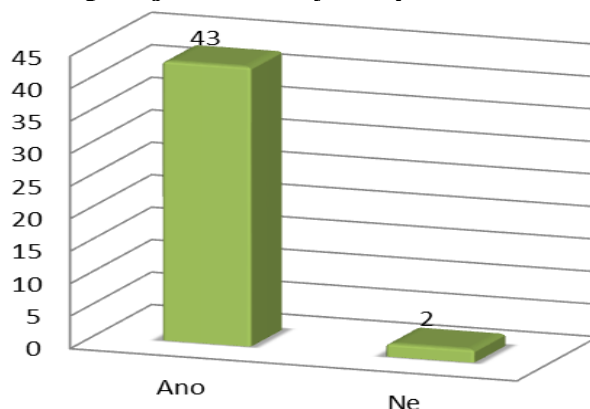

Obr. č. 10 – Podle uživatelů půdy nejvíce potřebné opatření v území.

5. Jste spokojeni s novým uspořádáním území?

Pátá otázka měla zjistit, jestli jsou uživatelé půdy spokojeni s novým uspořádáním jejich pozemků. Na obr. č. 20 můžeme vidět, že celkem 43 uživatelů je spokojeno s novým uspořádáním a pouze dva uživatelé spokojeni nejsou. Dotázaný uživatel zemědělské půdy, který s uspořádáním spokojený není, mi sdělil, že nebylo zcela vyhověno jeho požadavkům, které měl na nové umístění svých pozemků. Nejde vyhovět všem požadavkům, které vlastníci mají, proto se stane, že se najde i malá část nespokojených.

Spokojenost s novým uspořádáním

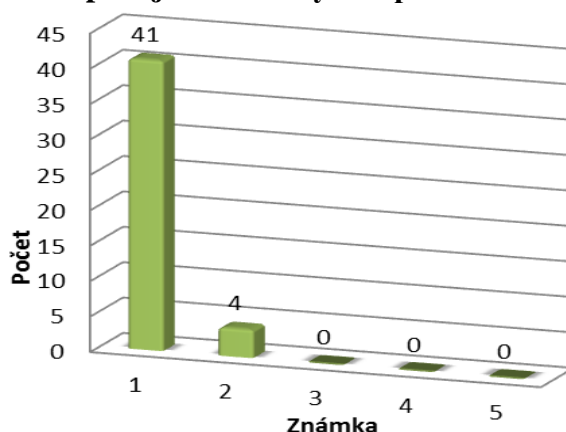

Obr. č. 11 – Spokojenost s novým uspořádáním území.

6. Dle vlastního úsudku prosím charakterizujte nově navržený stav území.

Další otázka měla zjistit, jak jsou uživatelé spokojeni s novým uspořádáním území, vyjádřením známky jako ve škole. Téměř všichni ohodnotili známkou výborně. Čtyři uživatelé ohodnotili známkou 2. Známkou 3, 4 ani 5 ne zvolil nikdo z dotázaných, jak vidíme na obr. č. 21. Průměrná známka je 1,08, což je výborný výsledek.

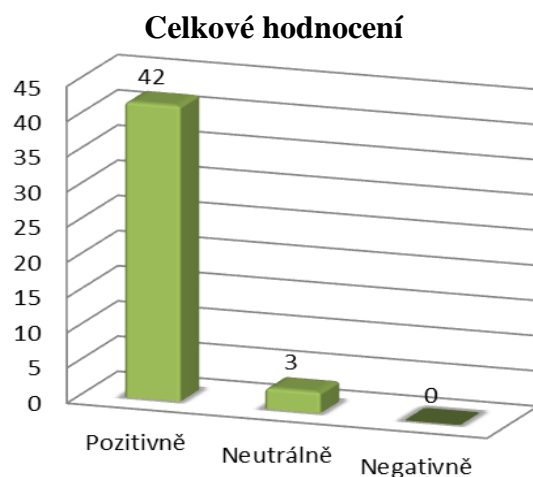
Spokojenost s novým uspořádáním

Obr. č. 12 – Spokojenost s nově navrženým stavem území.

7. Pozemkovou úpravu celkově hodnotíte?

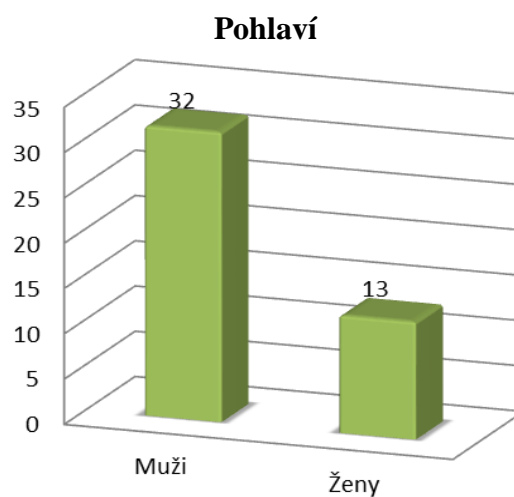
Další otázka měla zjistit, jak uživatelé půdy hodnotí pozemkovou úpravu celkově. Téměř všichni respondenti odpověděli, že pozemkovou úpravu hodnotí pozitivně, jak vidíme na obr. č. 22. Tři z celkových 45 respondentů odpověděli, že pozemkovou úpravu hodnotí neutrálně. Nikdo z dotázaných neodpověděl, že by pozemkovou úpravu v jejich území hodnotil negativně. I přesto, že byl jeden uživatel nespokojený s novým uspořádáním svých pozemků, celkově pozemkovou úpravu nehodnotil negativně.

Obr. č. 13 – Celkové hodnocení pozemkové úpravy.

12. Pohlaví.

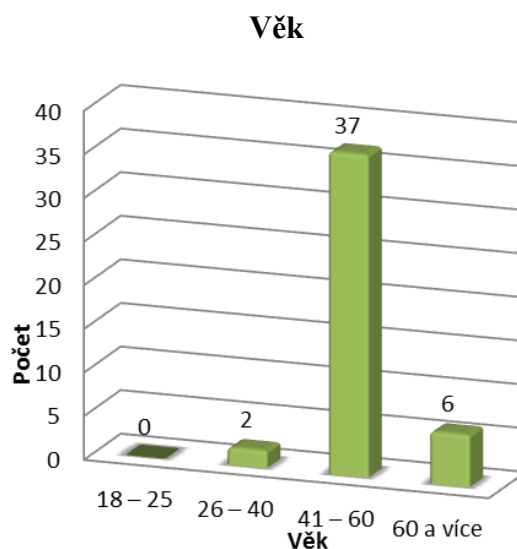
Na dotazník odpovědělo více mužů než žen. Mužů odpovědělo celkem 32 a žen 13 jak vidíme na obr. č. 23.

Obr. č. 14 – Pohlaví respondentů.

8. Věk.

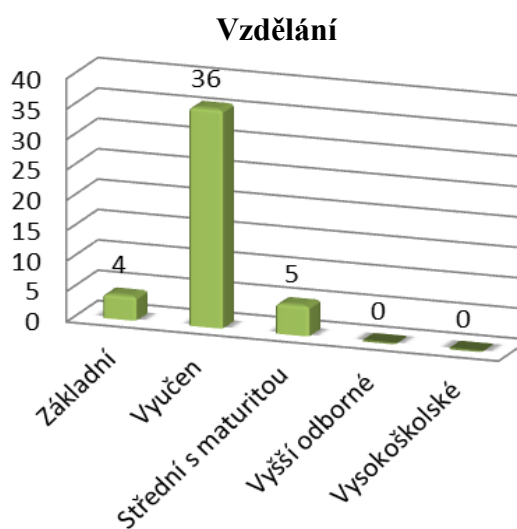
Nejvíce respondentů bylo ve věku 41 – 60 let. Dva respondenti byli mladší 40 let a šest respondentů bylo starší 60 let. Výsledky vidíme na obr. č. 24.

Obr. č. 15 – Věk respondentů.

9. Nejvyšší dotážené vzdělání.

Většina respondentů zakončila svoje vzdělání vyučením. Čtyři respondenti mají základní vzdělání a pět má středoškolské vzdělání s maturitou. Výsledky vidíme na obr. č. 25.

Obr. č. 16 – Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.

Pomocí dotazníku jsem zjistila, že jsou obyvatelé Božejovic, uživatelé zemědělské půdy, spokojeni s novým uspořádáním území a s celkovou pozemkovou úpravou. Pouze jeden respondent z celkových 45 si myslí, že v území nepotřebují žádné úpravy. Nejvíce dotázaných se domnívá, že území potřebuje lepší zpřístupnění pozemků. Scelovací řízení nebylo v území dokončené, a proto zde zůstalo spoustu nedořešených vztahů, které se díky pozemkovým úpravám vyřešily.

8 Diskuse

Většina lidí z mého okolí nemá ani tušení, co to pozemková úprava vlastně je. Pod pojmem pozemková úprava si představí úpravu svojí zahrady u domu. Zahradní architektura je ovšem úplně něco jiného. O pozemkových úpravách se lidé dozvídají většinou, až když jejich území tato úprava zasáhne. Majitelé pozemků bývají starší lidé, kteří mají v živé paměti následky kolektivizace, proto jsou nedůvěřiví k pozemkovým úpravám.

Pracovníci pozemkového úřadu mají nelehký úkol, vysvětlit vlastníkům pozemků, co s jejich pozemky budou dělat a hlavně proč. Znímám to z vlastní zkušenosti, když někomu vysvětluji, co studuji za obor. Dalším důležitým orgánem v pozemkových úpravách jsou projektanti. Ti nejen že zpracují návrh nového uspořádání pozemků a plánu společných zařízení, ale musí s novým návrhem seznámit vlastníky pozemků. Vlastníci mohou mít připomínky k novému uspořádání, ovšem ne vždy jde vyhovět všem požadavkům. Projektanti se snaží zahrnout do svého návrhu všechny požadavky, ale někdy to není možné a stává se, že mezi účastníky pozemkové úpravy se najdou lidé, kteří s novým návrhem nejsou spokojeni.

Scelování pozemků začalo na Moravě a ve Slezsku od roku 1883 až do roku 1948. V Čechách nebyl přijat potřebný zákon, proto probíhalo pouze scelování dobrovolné. Až později byla účinnost zemského zákona rozšířena i na Čechy a tím bylo umožněno úřední scelování. Bylo zahájeno několik scelovacích řízení, aniž byly ukončeny. Nedokončené scelovací řízení se dnes týká několika stovek katastrálních území, proto je nutné scelovací řízení uspořádat pozemkovou úpravou (Sklenička, 2003). Toto řešení nastalo i v katastrálním území Božejovice, kdy byla komplexní pozemková úprava zahájena právě kvůli nedokončenému scelování.

Provedení pozemkových úprav je v zájmu vlastníků půdy, nájemců pozemků, soukromých společností i obcí nebo orgánů státní správy, jak uvádí Vlasák (2007). V území Božejovic požádali o pozemkovou úpravu pouze tři vlastníci půdy. I když výměra jejich pozemků není více než polovina zemědělské půdy v katastrálním území, pozemkový úřad rozhodl o potřebnosti pozemkové úpravy.

Příroda a krajina jsou součástí národního bohatství, proto je ochrana považována za veřejný zájem. Účelem ochrany je přispět k zajištění podmínek pro uchování života,

jeho evolučních procesů a biologické rozmanitosti. Také je důležité zajistit podmínky pro fyzicky a duševně zdravý život člověka (Sklenička, 2003). Prostřednictvím pozemkových úprav můžeme krajinu nejen udržovat a chránit, ale také vytvářet esteticky a ekologicky stabilní krajinu.

Dramatická změna české krajiny nastala v 50. – 80. letech 20. století. V té době proběhla kolektivizace zemědělství, kdy docházelo k rozsáhlému a často násilnému zabavování půdy kvůli přechodu od malovýroby soukromého zemědělského sektoru na velkovýrobní technologie socialistického zemědělství. Tím docházelo ke scelení drobných políček ve velké půdní bloky a k likvidaci všeho, co bránilo velkovýrobním technologiím v obdělávání. Kvůli odstranění některých krajinných prvků jako např. remízky, mokřady, meze, aleje, došlo k vymizení některých živočišných druhů. V období kolektivizace také docházelo k narovnávání vodních toků a to výrazně snížilo schopnost krajiny zadržet vodu (Ministerstvo zemědělství, 2010).

Podle Zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny se ochrana zajišťuje zejména ochranou a vytvářením územního systému ekologické stability, obecnou ochranou druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, ochranou vybraných nalezišť nerostů, ochranou dřevin rostoucích mimo les, vytvářením sítě zvláště chráněných území, spoluúčastí v procesu územního plánování, účastí na ochraně půdního fondu, ovlivňováním vodního hospodaření v krajině, obnovou a vytvářením nových přírodně hodnotných ekosystémů a ochranou krajiny pro ekologicky vhodné formy hospodářského využívání.

Podle Ministerstva zemědělství (2010) je nutné si uvědomit, že krajina je našim jediným životním prostředím. Člověk je právě ten, kdo krajinu již dlouhou dobu ovládá a její podoba odráží úroveň společnosti. Zemědělství využívá více než polovinu celkové výměry České republiky. Zemědělství je tedy jeden z hlavních činitelů, který ovlivňuje fungování naší krajiny. Zásahy do krajiny jsou dlouhodobé a často v měřítku lidského života nevratné.

V České republice máme několik krajinotvorných programů. Je to např. Program péče o krajinu, který je v působnosti Ministerstva životního prostředí. Cílem tohoto programu je ochrana a obnova základních funkcí krajiny. Přirozené fungování krajiny umožňuje její optimální využití. Do tohoto programu spadají i protierozní opatření, podpora retenční schopnosti krajiny, zachování krajinného rázu, obnova

druhové rozmanitosti apod. Další z programů je Program revitalizace říčních systémů. Tento program předpokládá realizaci opatření, která povedou k příznivému uspořádání vodních poměrů. S revitalizací souvisí i obnova niv a břehových porostů. Dalším z krajino tvorných programů může být Program obnovy venkova. Prioritou toho programu je zvyšování kvality života na venkově. Je zaměřen na hospodářský rozvoj obcí, obnovu stavební části vesnice, obnovu a výstavbu občanské vybavenosti, technické infrastruktury a péči o krajinu (Vlasák, Bartošková, 2007).

Pozemkové úpravy jsou chápány jako nástroj vytváření podmínek pro racionální uspořádání vlastnických vztahů k zemědělským a lesním pozemkům s ohledem na hospodaření a potřeby krajiny. Pozemkové úpravy mají význam pro vlastníky pozemků a jejich uživatele, pro obce a také pro katastr nemovitostí (Ministerstvo zemědělství, 2010).

9 Závěr

Cílem diplomové práce bylo porovnat vliv pozemkových úprav na krajinu katastrálního území Božejovice v roce 1942 a v současnosti. Cíl práce byl splněn.

Scelovací řízení, které bylo v území zahájeno, nebylo dokončeno. Ve scelovacím řízení bylo navrženo spousta opatření, které vedly ke zlepšení podmínek v území. V době, kdy bylo scelování prováděno, nebylo jednoduché něco prosadit a schválit. Mnoho uživatelů zemědělské půdy bylo se scelováním nespokojeno, jak jsem se přesvědčila při procházení dokumentace. Bylo zde založeno spousta dopisů od vlastníků, kteří si stěžovali, že přišli o půdu a chtěli ji vrátit, nebo jejich pozemky směňovány vůbec nebyly, i když před zahájením řízení vyjádřili své připomínky, které chtěli, aby byly zohledněny v návrhu. Scelování mělo v té době své opodstatnění, ale nebylo dotaženo do konce. Jeden z dopisů můžeme vidět v příloze č. 3.

Pozemková úprava byla zahájena právě kvůli nedokončenému scelování v území. Doba postoupila a možnosti se zlepšily. Pozemkovou úpravou se dořešily vlastnické vztahy k pozemkům, byly navrženy nové cesty pro zpřístupnění pozemků a rekonstrukce cest stávajících. Dále byly v území navrženy protierozní opatření, úprava územního systému ekologické stability a výstavba cyklostezky. Pozemková úprava ještě nebyla realizována, proto jsem nemohla posoudit provedení, ale při terénním průzkumu jsem zjistila, že pozemková úprava má v území své opodstatnění.

Dále jsem v Božejovicích provedla dotazníkové šetření, abych zjistila, jak jsou vlastníci pozemků spokojeni s krajinou a pozemkovou úpravou. Dotazník mi vyplnilo celkem 45 respondentů, kteří jsou vlastníci půdy a v Božejovicích bydlí. Pomocí dotazníku jsem zjistila, že vlastníci pozemkovou úpravu uvítali, zejména kvůli zpřístupnění pozemků a kvůli vybudování protierozních opatření.

Myslím si, že tato práce by se dala použít pro další rozvíjení po realizaci komplexní pozemkové úpravy v území. Po realizaci by se dalo zhodnotit provedení a funkčnost všech prvků. Také kolik prvků bylo skutečně realizováno. Zajímavý by mohl být i názor vlastníků půdy, zda se splnila jejich očekávání a jsou s pozemkovou úpravou nadále spokojeni.

10 Přehled literatury a použitých zdrojů

Publikace:

BAUDYŠ P., 2010: *Katastr nemovitostí*. Nakladatelství C H Beck, Praha: 291s.

BATYSTA M. [eds.], 2014: *Pozemkové úpravy*. Vydavatelství Státní pozemkový úřad, Praha: 48s.

BUMBA J., 2007: *České katastry od 11. do 21. století*. Nakladatelství Grada Publishing a.s., Praha: 190s.

CEBECAUER T., HOFIERKA J., 2008: *The consequences of land-cover changes on soil erosion distribution in Slovakia*. *Geomorphology* 98: 187 – 198.

DEMEK J. [eds.], 1987: *Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČSR*. Nakladatelství Academia Praha: 584s.

DEMETRIOU D. [eds.], 2012: *Land consolidation in Cyprus: Why is an Integrated Planning and Decision Support System required?* *Land Use Policy* 29: 131– 142.

DIJK VAN T., 2007: *Complications for traditional land consolidation in Central Europe*. *Geoforum* 38: 505 – 511.

DUMBROVSKÝ M., MEZERA J., 2000: *Metodický návod pro pozemkové úpravy a související informace*. Praha: 188s.

DOLEŽAL, P. [eds.], 2009: *Metodický návod k provádění pozemkových úprav*. MZe - ÚPÚ, Praha: 123s.

PALMER D. [eds.], 2003: *The design of land consolidation pilot projects in Central and Eastern Europe*. FAO – Food and agriculture organization of the United nations, Rome: 55s.

HLADÍK J. [eds.], 2011: *Pozemkové úpravy v České republice*. Nakladatelství Consult, Praha: 207s.

JANEČEK M. [eds.], 2008: *Základy erodologie*. Vydala ČZU v Praze, Praha: 180s.

JANEČEK M. [eds.], 2012: *Ochrana zemědělské půdy před erozí*. Vydavatelství Powerprint Praha, Praha: 112s.

KRAUSMANN F. [eds.], 2003: *Land-use change and socio-economic metabolism in Austria- Part I: driving forces of land-use change: 1950–1995*. *Land Use Policy* 20: 1 – 20.

MADĚRA, P., ZIMOVÁ, E., 2005: *Metodické postupy projektování lokálního ÚSES*. Ústav lesnické botaniky, dendrologie a typologie LDF MZLU v Brně a Löw a spol., Brno: 277s.

MARŠÍKOVÁ M., MARŠÍK Z., 2007: *Dějiny zeměměřictví a pozemkových úprav v Čechách a na Moravě v kontextu světového vývoje*. Nakladatelství Libri, Praha: 182s.

MÍCHAL I., 1994: *Ekologická stabilita*. Vydavatelství Veronica, Brno: 276 s.

NOLEPPA S. [eds.], 2008: *Opportunities to mainstream land consolidation in rural development programmes of the European Union*. FAO – Food and agriculture organization of the United nations, Rome: 58s.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2010: *Pozemkové úpravy 2. aktualizované vydání*. Vydavatelství MS Polygrafie s.r.o., Praha: 28s.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2012: *Společná zařízení v pozemkových úpravách*. Vydavatelství Rozlet servis s.r.o., Praha: 75s.

PODHRÁZSKÁ J., KARÁSEK P., 2014: *Systém analýzy území a návrhu opatření k ochraně půdy a vody v krajině*. Vydavatelství MSD Brno, Brno: 52s.

SKLENIČKA P., 2003: *Základy krajinného plánování*. Nakladatelství Naděžda Skleničková, Praha: 321s.

SKŘIVANOVÁ Z., DRAHOŇOVSKÁ E., 2011: *Stručný postup pro projektování pozemkových úprav*. Vydavatel Česká zemědělská univerzita, Praha: 29s.

ŠVEHLA F., VAŇOUS M., 1986: *Pozemkové úpravy práce projekční*. Vydavatelství ČVUT, Praha: 146s.

ŠVEHLA F., VAŇOUS M., 1987: *Pozemkové úpravy*. Vydavatelství ČVUT, Praha: 120s.

ŠVEHLA F., VAŇOUS M., 1995: *Pozemkové úpravy*. Vydavatelství ČVUT, Praha: 146s.

TOMÁŠEK M., 1995: *Atlas půd České republiky*. Vydavatelství Českého geologického ústavu, Praha: 36s.

VLASÁK J., BARTOŠKOVÁ K., 2007: *Pozemkové úpravy*. Nakladatelství ČVUT, Praha: 168s.

Legislativní zdroje:

Vyhláška č. 545/2002 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech pozemkových úprav.

Vyhláška č. 13/2014 Sb., o postupu při provádění pozemkových úprav a náležitostech pozemkových úprav.

Vládní nařízení 171/1940 Sb., o scelování hospodářských pozemků a o jiných úpravách pozemkové držby.

Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 327/1998 Sb., kterou se stanoví charakteristika bonitovaných půdně ekologických jednotek a postup pro jejich vedení a aktualizaci

Zákon č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

Internetové zdroje:

AOPK ČR, 2015: *Krajinný ráz a výstavba*. Online: <http://www.ochranaprirody.cz/obecna-ochrana-prirody-a-krajiny/krajiny-raz-a-vystavba/>

BOZEJOVICE.ESTRANKY.CZ, 2015: *Vesnice Božejovice*. Online: <http://www.bozejovice.estranky.cz/>

CUZK, 2015: *Český úřad zeměměřický a katastrální*. Online: <http://www.cuzk.cz/>

EAGRI, 2009: *Přehled pozemkových úprav*. Online: <http://eagri.cz/public/app/eagriapp/PU/Prehled/>

KADLEC, V. [eds.], 2014: *Land consolidations as an effective instrument in soil conservation: Ekológia*, 33(2): 188-200. Online: <http://ezproxy.techlib.cz/login?url=http://search.proquest.com/docview/1548293096?accountid=119841>

ÚZEMNÍ PLÁN, 2009: *Územní plán města Jistebnice*. Online: <http://www.jistebnice.cz/zadani-uzemniho-planu-obce-jistebnice/d-51721>

Dokumentace:

TRAVAL S.R.O., 2013: *Dokumentace komplexní pozemkové úpravy Božejovice*. Nепublikováno, České Budějovice.

SCELOVÁNÍ, 1941: *Dokumentace scelovacího řízení Božejovice*. Nепublikováno, Božejovice.

SCELOVÁNÍ, 1944: *Dokumentace scelovacího řízení Božejovice*. Nепublikováno, Božejovice.

SCELOVÁNÍ, 1948: *Dokumentace scelovacího řízení Božejovice*. Nепublikováno, Božejovice.

SCELOVÁNÍ, 1950: *Dokumentace scelovacího řízení Božejovice*. Nepublikováno, Božejovice.

OPLT Z., 2014: *Oznámení podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, v platném znění, zpracované v rozsahu podle přílohy č. 3*. Praha: 57s.

Online:

http://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX0pIQzY4Nl9vem5hbWVuaURPQ181Mjc2NDA0MDc2NzM0NDU2MzA4LnBkZg/JHC686_oznameni.pdf

Další literatura:

KOVÁŘ O., 2014: *Sledování prvků plánu společných zařízení realizovaných v rámci komplexních pozemkových úprav v okrese Jičín (Královohradecký kraj)*. Praha: 90s.

OKÉNKA P., 2014: *Sledování prvků plánu společných zařízení realizovaných v rámci komplexních pozemkových úprav v okrese Hodonín (Jihomoravský kraj)*. Praha: 122s.

PLACÁKOVÁ A., 2014: *Sledování prvků plánu společných zařízení realizovaných v rámci komplexních pozemkových úprav v okrese Prachatice (Jihočeský kraj)*. Praha: 99s.

Seznam obrázků

Obr. č. 1 – Zdroje financování pozemkových úprav (Hladík, 2011)	34
Obr. č. 2 – Zájmové území (Zdroj: upraveno dle zemepis.com)	36
Obr. č. 3 – Katastrální hranice Božejovice (Zdroj: upraveno dle geoportal.gov.cz)	37
Obr. č. 4 – Stav pozemků před zahájením scelovacího řízení (Scelování, 1944).....	44
Obr. č. 5 – Odpad od rybníku Horšín (Scelování, 1944)	45
Obr. č. 6 – Projekt okresní silnice Božejovice – Svoříž (Scelování, 1950)	46
Obr. č. 7 – Informovanost o pozemkových úpravách.	59
Obr. č. 8 – Množství informací před zahájením pozemkové úpravy.....	60
Obr. č. 9 – Množství informací během zpracovávání pozemkové úpravy.....	60
Obr. č. 10 – Podle uživatelů půdy nejvíce potřebné opatření v území.....	61
Obr. č. 11 – Spokojenost s novým uspořádáním území.....	62
Obr. č. 12 – Spokojenost s nově navrženým stavem území.....	62
Obr. č. 13 – Celkové hodnocení pozemkové úpravy.	63
Obr. č. 14 – Pohlaví respondentů.....	63
Obr. č. 15 – Věk respondentů.....	64
Obr. č. 16 – Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	64

Seznam fotografií

Foto č. 1 - Nutná úprava svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).	51
Foto č. 2 – Nutná úprava svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).....	51
Foto č. 3 – Prohloubení svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).....	52
Foto č. 4 – Nutná úprava svodného příkopu (Zdroj: vlastní, 2014).....	52
Foto č. 5 – Nutná úprava svodného potrubí (Zdroj: vlastní, 2014).....	53
Foto č. 6 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).....	53
Foto č. 7 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).....	54
Foto č. 8 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).....	54
Foto č. 9 – Nutné vybudování sjezdu a polní cesty (Zdroj: vlastní, 2014).....	55

Seznam tabulek

Tab. č. 1 – Základní údaje o pozemkové úpravě v Božejovicích (Eagri, 2009).....	48
Tab. č. 2 – Přehled vstupních a výstupních hodnot (Eagri, 2009, Traval s.r.o., 2013).	56
Tab. č. 3 – Seznam vstupních podkladů jednotlivých řízení (Vlasák, Bartošková, 2007)	57
Tab. č. 4 – Přehled navržených prvků (Scelování, 1944, Traval s.r.o., 2013).....	57

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník
Příloha č. 2 – Stav pozemků po scelení
Příloha č. 3 – Dopis nespokojené rolnice
Příloha č. 4 – Pozvánka na schůzi scelovacího výboru
Příloha č. 5 – Kvalita ručně zpracované mapy
Příloha č. 6 – Návrh nového uspořádání